Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№128 (8.557) ◆ 1994 йил 28 октябрь, жума ◆ Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕКИСТОН-ХИТОЙ:

МУНОСАБАТЛАР ТАРИХИДА ЯНГИ САҲИФА

СУРАТЛАРДА: Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримовнинг ХХР Раиси Цзян Цзэмин (чапда) ва ХХР Давлат Кенгаши Раиси Ли Пэн билан учрашуви.
А. Илёсов (ЎзА) олган суратлар.

Расмий ахборотнинг ўзига хос чекланишлари бор. Дейлик, "музокараларда икки мамлакат ўртасидаги ўзаро ҳамкорликни янада ривожлантириш ҳақида гап борди", "ҳужжатлар имзоланди", "ташриф ниҳоятда самарали бўлди" каби қисқа ва умумий гаплар замирида қанчалар машаққатли меҳнат, айни пайтда нечоғлик катта мақсадлар ётганини ҳамма ҳам билавермайди.

Куни кеча Президент И. Каримов раҳбарлигидаги мамлакатимиз расмий делегациясининг Хитой Халқ Республикасига давлат ташрифи ҳақида ҳам ана шундай қисқа хабарлар берилди. Бугун бу ташрифнинг аҳамияти, мақсад ва натижалари ҳақида кенгроқ мулоҳаза қилиб кўрмоқ фойдадан ҳоли эмас.

Маълумки Ислом Каримов 1992 йилнинг баҳорида ҳам Хитойга давлат ташрифи билан бориб, ҳужжатлар имзолаган, талай музокаралар ўтказган эди. Орадан кўп ўтмай ХХР Давлат Кенгаши Раиси Ли Пэн мамлакатимизга қадам ранжида қилгани ҳам ёдимизда. Лекин замон бир жойда тургани йўқ, дунёда ўзгаришлар мўл. Ўзининг жаҳон ҳамжамиятидаги ўрнини тобора изчиллик билан мустаҳкамлаб бораётган мамлакатимизни бундан уч йил бурунги Ўзбекистон билан қиёслаш қийин. Хитойдаги ўзгаришлар ҳам дунё назарида турибди. Айниқса, бу улкан мамлакатда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар кўпчиликда катта қизиқиш уйғотаётгани маълум. 1 миллиард 200 миллионли нуфусга эга мамлакат миллий даромадининг ўсиш суръати ўтган йили 10 фоиздан зиёдни ташкил этгани мўъжиза. Ғарб матбуотининг ёзишича, келгуси аср ўрталарига бориб, Хитой жаҳондаги энг ривожланган мамлакатлар сафидан мустаҳкам жой олади, ҳатто баъзи кўрсаткичлар бўйича, уларни ортда қолдириб кетади.

"Диққат-эътиборимизни XXI асрга қаратайлик!" деган сўзлар ХХР Раиси Цзян Цзэминнинг севимли шиорига айланганини эсласак, юқорида зикр этилган гапларда жон борлиги маълум бўлади. Қолаверса, Хитой бизнинг Шарқдаги энг йирик ва нуфузи баланд қўшнимиз. Аждодларимиз бу улкан мамлакат билан доим яхши алоқада бўлиб келган. Бу ўринда "Буюк ипак йўли" бўйлаб неча юз йиллаб карвонлар қатнаганини эслаш кифоя.

— Шу боис, таъбир жоиз бўлса, биз хитойликлар билан бундан икки минг йил бурун биродарлашганмиз дейиш мумкин,— деди Президент Ислом Каримов.— Бизнинг бу мамлакат билан ўзаро алоқаларимиз жуда тезкорлик билан ривожланиб бораётганининг сабаби ҳам шунда.

Айни пайтда Хитой раҳбарияти ҳам Ўзбекистон билан дўстона алоқаларни ривожлантиришга интилаётгани сир эмас. Улар Ўзбекистоннинг минтақада тинчлик ва осойишталикни сақлашда муҳим ўрни борлигини билишади. Президент И. Каримовнинг бу борада қилаётган саъй-ҳаракатларини жуда қадрлашади. Мамлакатимизнинг иқтисодий имкониятларининг баландлиги ҳам хитойликларга маълум. Бир сўз билан айтганда, ХХР Ўзбекистон билан ўзаро ҳамкорликни ривожлантиришдан жуда манфаатдор.

Буни 24 октябрь куни икки мамлакат раҳбарлари имзолаган "Ўзбекистон Республикаси билан Хитой Халқ Республикаси ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг асосий принциплари, ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантириш тўғрисида баённома"дан ҳам билса бўлади. Унда ўзаро тенглик ва дўстлик тамойилларига асосланган ҳамкорликни янада ривожлантиришдан ҳар икки мамлакат ҳам бирдек манфаатдор эканлиги алоҳида таъкидланган.

Икки мамлакат ўртасидаги бундай ўзаро ҳамкорликни янада ривожлантириш учун яна нималарга эътибор бериш мумкин? Ўзбекистонда ўтказилаётган иқтисодий ислоҳотларда Хитой тажрибасининг қайси жиҳатларини қўлласак бўлади? Президент Ислом Каримовдек изланишдан ҳамда ўрганишдан чарчамайдиган инсонда мана шундай саволлар туғилгани ва у Чин сафарини ихтиёр этгани табиий.

ХХР тажрибаси ҳақида гап кетганида айримлар: "Ўзбекистон энди Хитой йўлидан бормоқчи!" деб шовқин солмоққа уриниши мумкин. Аммо, безовта бўлишга ҳожат йўқ. Ўзбекистон ўзига хос ва ўзига мос йўлдан оғишмай дадил бораётгани ҳаммага маълум. Давлатимиз раҳбари куни кеча Пекинда буни алоҳида таъкидлади. Аммо, мамлакатимиз тараққиёт сари бормоғи учун Хитой мўъжизасини, умуман жаҳондаги ривожланган мамлакатлар тажрибасини ўрганиш, улардан халқимизнинг урф-одати, анъаналарига, Ўзбекистоннинг табиий шароитига мос келадиганларини олиб, ҳаётга татбиқ этиш тамойилига содиқ қолади.

Ташриф мобайнида яна бир ҳужжат — Ўзбекистон Республикаси билан ХХР ўртасида консуллик шартномаси имзоланди. Кўпинча шундай савол беришади: хўш, бу ҳужжатларнинг оддий фуқароларга нима нафи тегади?

Бундан уч-тўрт йил бурун биз учун хорижга бориб-келиш катта воқеа ҳисобланарди. Эндиликда бу оддий ҳодиса бўлиб қолди. Чет эл, жумладан, Хитой билан ҳам борди-келдиларимиз юксак суръатларда ривожланмоқда. Шундай экан, Ўзбекистоннинг ХХРда, Хитойнинг эса мамлакатимизда ўз ваколатхоналарини очиш зарурати туғилгани табиий. Бошқача айтганда, ушбу ҳужжатлар боис Ўзбекистон фуқароларининг ҳақ-ҳуқуқларини чет элда ҳимоя қилувчи ташкилотларимиз сони тагин кўпаяди. Ватандошларимиз учун савдо, иқтисодий, маданий, илмий-техникавий, сайёҳлик соҳаларидаги ҳамкорлик учун янги имкониятлар очилади. Яна бир улкан мамлакат шаҳарларида байроқларимиз ҳилпираб, гербимиз нур соча бошлайди. Вақт-бевақт "Ассалому алайкум", деб кириб борганингизда, ваколатхоналаримиз ходимлари сизни ўзбекча калом билан илиқ кутиб олади.

Хитойда Ўзбекистон Президентига катта иззат-икром кўрсатилди. Ушбу ташриф мамлакатимизнинг обрў-эътибори хитойликлар назарида беқиёс ўсганини намойиш этди. Айтишларича, Хитойдаги вилоятлардан бирига сафарга отланган Давлат Кенгаши Раиси Ли Пэн И. Каримовнинг ташрифи сабаб, ўзининг сафарини кечиктирибди. Республикамиз раҳбарияти олиб бораётган изчил ички ва ташқи сиёсат, ватанимиздаги тинчлик-осойишталик, фуқаролар тотувлигию ислоҳотларимизнинг яхши натижалари ушбу эҳтиромнинг боисидир. Бунда жаҳон ҳамжамиятида юртимиз нуфузининг ортиб бораётгани муҳим омил бўлаётганлиги шубҳасиз.

Шу ўринда Ўзбекистонимизнинг обрўсига-обрў қўшган яна бир воқеани — яқинда Японияниг Хиросима шаҳрида бўлиб ўтган XII Осиё ўйинларида спортчиларимиз, хусусан футболчиларимиз эришган юксак муваффақиятнинг ҳам муҳим ҳиссаси борлигини таъкидлаш жоиз. ХХРда ҳозир ҳамманинг тилида шу гап: ўзбекистонлик футболчилар финалда Хитой терма командасини ютиб, Осиё чемпиони бўлди. Табриклаймиз!

Ҳатто Президентимизни беҳад самимий ва иззат-икром билан кутиб олган Ли Пэн жаноблари ҳам бу ажойиб воқеани четлаб ўтолмади. Ислом Каримовни ушбу ғалаба билан табриклади. Президентимиз лутф қилдиларки, баъзан ўқувчи ўқитувчисидан ўтиб кетади, яъни тажрибали ўйинчи ҳам айрим ҳолларда синалмаган рақибига ютқазиб қўйиши мумкин. Қолаверса, футболчиларимизнинг бу ғалабаси мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорликнинг натижаси.

Хитойлик дўстларимиздан бири ярим ҳазил, ярим чин оҳангда айтдики, Ўзбекистон билан Хитой терма командаларининг финалда ватандошларимизнинг ғалабаси билан тугаган ўйинини ойнаи жаҳонда томоша қилган 1 миллиард 200 миллионли Хитой аҳли ўша тун ухлай олмай тўлғониб чиққан. Бундай гапларни эшитгач, республика Вазирлар Маҳкамасининг Ўзбекистонда футболни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисидаги машҳур қарорини эсламай, Ўзбекистон келажаги буюк давлат деган гапга ишонмай бўладими!

Президентимизнинг Хитой ташрифи дастуридан Шанхай шаҳри алоҳида жой олгани ҳақида илгари хабар берилган эди. "Шанхайда бўлмабсиз — Хитойга келмабсиз", деган кўҳна мақол ҳозир ХХРда жуда машҳурлашиб кетган. Одатда бу шаҳарни "Хитой иқтисодиётининг локомотиви" деб аташади. Хорижликлар ХХР иқтисодиётига йилига 26 миллиард АҚШ долларига тенг сармоя киритаётган бўлса, шунинг 3 миллиарди Шанхай улушига тўғри келади. Шанхайда шундай қўшма корхоналар борки, хорижлик сармоядорлар ватанидан бу ерга янги технология, хомашё, ҳатто ёқилғи келтириб, маҳсулот тайёр бўлгач, уни яна ўз мамлакатига олиб бориб сотмоқда.

Айни пайтда Шанхай йирик қурилишлар шаҳри. Сўнгги уч-тўрт йил мобайнида унинг ёнида кўплаб шаҳарчалар пайдо бўлди ва улардан жой олган юзлаб корхоналар аллақачон ўз маҳсулотини бера бошлаган. Корхоналар шиори эса ягона — маҳсулотимиз сифати жаҳон андозаларига мос бўлсин. Агар деярли барча корхоналар ўзи ишлаб чиқараётган маҳсулотнинг талай қисмини чет элга сотаётганини айтсак, бу шиор шунчаки гап эмаслигига амин бўласиз. Шанхайдаги бу ўзгаришларга ҳатто унча-бунча янгиликка беписанд қарайдиган японлар ҳам тан берган. Иқтисодий ислоҳотлар борасида инсоният XX асрда бундай тезкор юксалишнинг гувоҳи бўлмагани рост гап.

Бу юксалишнинг сабаби нимада? Шанхай хорижий сармоядорларни ўзининг қайси жиҳатлари билан жалб этяпти?

Шанхай ҳокими ўринбосари Цяо Кю Цэннинг айтишича, бунинг уч сабаби бор. Аввало, Шанхай — йирик порт шаҳри, жуғрофий жиҳатдан жуда қулай — уммон соҳилида ва бошқа йўллар кесишган ерда жойлашган. Жануби-Шарқий Осиёнинг энг йирик дарвозаси. Чет эллик сармоядорлар учун келиб-кетиш жуда ўнғай ва арзон. Иккинчидан, Шанхай аввалдан Хитойнинг йирик саноат маркази бўлиб келган. Ишлаб чиқаришнинг барча тармоқлари мавжуд. Шаҳарда нинадан то ернинг сунъий йўлдошигача ишлаб чиқарилади. Учинчидан, илмий техника ривожи учун яхши база мавжуд. Шанхайда 50 дан зиёд олий ўқув юрти ишлаб турибди.

— Шанхайнинг юксалишига сабаб бўлаётган тўртинчи омил,— деди Ислом Каримов шаҳар раҳбарлари билан бўлган тантанали учрашувда,— бу сизларнинг ана шу имкониятдан моҳирлик билан фойдаланаётганингиз.

Шанхайнинг қисқа вақт ичида бунчалик катта муваффақиятга эришувининг яна бир боиси, унинг ХХР ҳукумати томонидан иқтисодий жиҳатдан мустақил ҳудуд деб эълон қилинганида. Айни пайтда шаҳарнинг ўзи ўнлаб ҳудудларга бўлинган. Улар ишлаб чиқаришда, сармоя сарфлашда мустақил ҳаракат қилади. Ишлаб чиқариш, ўзаро муносабатлар миллий анъаналар асосига қурилган. Илгари ишлаб чиқариш, бизда ҳам шўро замонида бўлганидек, режа асосида юқоридан бошқарилар эди. Энди аста-секин режали равишда бозор муносабатларига ўтилмоқда. "Хизмат кўрсатиш йўли билан бошқар" кўпчилик корхона раҳбарларининг шиорига айланиб бормоқда. Бу қадимги Хитой донишманди Конфуций фалсафасига жуда ҳамоҳанг. Шанхайда ҳар қадамда қатъий тартиб, талаб ва интизом мавжудлиги сезилади. Бирон-бир қурилиш иншооти ёнида чанг-тўзон, ташландиқ ер кўрмайсиз. Шу боис бўлса керак, иншоотлар тез ва сифатли қурилади. Улар ичида энг диққатга сазовори — кўп қаватли "Янпу" кўприги. Техник жиҳозланиши, имкониятлари, меъморий мукаммаллиги билан дунёда учинчи ўринда турувчи бу улкан иншоотнинг икки йилда қуриб битказилганига ишонгинг келмайди. Президентга Хитой сафарида ҳамроҳлик қилган республика қурилиш ташкилотларининг айрим раҳбарлари бу кўприкни, осмонўпар биноларни кўриб ҳаваси келганини сездик. Эрта бир кун шаҳар ва қишлоқларимизда Шанхайдагидек ўта замонавий иншоотлар қад ростласа, уларда ушбу Хитой сафарининг ҳам ўзига хос ҳиссаси бўлиши табиий. Ташриф мобайнида Хитой, хусусан Шанхай шаҳри билан тўғридан-тўғри темир йўл алоқасини йўлга қўйиш масалалари муҳокама этилди.

Марказий Осиёни Машҳад билан боғлайдиган темир йўл тезроқ ишга тушиб, унинг иккинчи учи Дружба шаҳри орқали Шанхайга етиб келса, бу муаммо ҳал бўлар эди. Шарқнинг икки дарвозаси — Тошкент билан Шанхай учун янгидан-янги имкониятлар очиларди. Хусусан, Шанхай бу темир йўл орқали Шарқий Европа мамлакатлари билан тўғридан-тўғри алоқа ўрнатар эди.

— Биз Ўзбекистон билан бевосита алоқа ўрнатишдан жуда манфаатдормиз,— деди Цяо Кюцэн.— Биламизки, мамлакатингиз иқтисодий жиҳатдан катта имкониятларга эга. Шу боис Президент Ислом Каримовнинг бу ташрифи халқларимиз ўртасидаги ўзаро алоқаларнинг ривожи тарихида янги саҳифа очишига шубҳа қилмаса бўлади.

***

ХХРга давлат ташрифи чоғида Президентимизга республика Бош вазири ўринбосарлари Р. Юнусов, С. Саидқосимов, М. Усмонов, ташқи ишлар вазири А. Комилов, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар ҳамроҳлик қилдилар.

Қулман ОЧИЛ,
ЎзА махсус мухбири.
Тошкент-Пекин-Шанхай-Тошкент.

ИККИ ТОМОНЛАМА ШАРТНОМАГА КЎРА

Пахта етиштириш юртимиз қишлоқ хўжалиги соҳасида етакчи мавқелардан бирини эгаллаши барчага аён. Шунга кўра ўзбек пахтачилигининг назарий пойдевори мустаҳкамлиги, бугунги кунда бу соҳадаги илмий тажрибаларимизга хорижликлар қизиқиши кишини фахрлантиради ҳам. Хусусан, ҳозирда бу борада Хитой Халқ Республикаси олимлари билан олиб борилаётган илмий ҳамкорлик ишлари тобора кенгаймоқда. Бу ҳамкорлик ўтган йилнинг май ойида Сичуань вилояти Қишлоқ хўжалик фанлари академияси олимларининг юртимизда бўлишидан бошланди. Мазкур академияга қарашли пахтачилик институтининг директори Хуан Гуан Гу раҳбарлигидаги бир гуруҳ мутахассислар юртимизнинг пахта майдонларида бўлишди. Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг "Биолог" илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси фаолияти билан танишишди.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, қишлоқ хўжалиги Фанлар академиясининг академиги, "Биолог" илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори Остон Жалиловнинг фикрича ушбу ҳамкорликдан кўпроқ хитойлик мутахассислар манфаатдор, шунинг учун ҳам ҳамфикр бўлиб иш юритиш улар ташаббуси билан бошланди. Ҳозирда хитойлик олимларни ўзимизда яратилган "Юлдуз", "Меҳр", "АН — 415" каби тезпишар навлар қизиқтирмоқда. Чунки бу навлар 40 фоизгача тола беради. "Юлдуз" навининг Қашқадарё вилоятида 70 минг гектар майдонга экилаётгани бежиз эмас.

Икки томонлама шартномага кўра хитойлик мутахассислар ўзбек олимлари ёрдамида тўрт йўналиш бўйича ўз тажрибаларини оширмоқдалар. Булар, биринчидан, селекция, уруғчилик ишларини тўғри йўлга қўйиш, иккинчидан, бир-биридан нав жиҳатидан узоқ бўлган турларни чатиштириш, учинчидан, ёввойи ва ярим ёввойи навларни ўзаро чатиштириш йўли билан янги нав олиш, тўртинчидан, уруғчиликни биокимёвий усулда яхшилашдир. Хитойлик пахта мутахассисларининг эса чатиштириш йўли билан олган тезпишар, ҳосилдорлиги юқори навлари Ўзбекистон далаларида синаб кўрилиши мўлжалланган. Тез кунларда "Биолог" илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг лаборатория мудири Рустам Шодмонов Сичуанга боради. Сафардан кўзланган мақсад — чигитни биокимёвий усулда анализ қилиб, унинг сифатини яхшилаш тажрибаларини ўртоқлашишдир.

Далаларимизда етиштирилаётган юқори сифатли ғўза навларига Хитойнинг Синцзянь вилояти Қишлоқ хўжалик фанлари академиясига қарашли техника экинлари институти ходимлари ҳам катта қизиқиш билан қарашмоқда. Ҳамкорлик ишлари ижобий йўналишга тушиб олгач ўзаро қўшма корхона тузиш фикри ҳам бор. Қизиғи шундаки, Хитойда кўп йиллардан буён пахта етиштирилса-да бу соҳанинг илмий жиҳатларига эндигина жиддий эътибор қаратилмоқда. Шу пайтга қадар бу давлатда пахта ҳосилдорлигини ошириш борасида асосий куч амалиётга, жумладан пахта майдонларидан унумли фойдаланиш, дала техникасининг энг замонавийларига эга бўлишга эришиш каби ишларга қаратилган эди. Эндиликда пахта етиштиришни илмий асосда ташкил этиш, бу борада назарий жиҳатдан юксак тажрибага эга бўлган давлатлар билан ҳамкорлик қилиш улар учун олдинги вазифалар бўлиб қолди. Зеро илм ҳар қандай тараққиётнинг ибтидоси эканини хитойликлар яхши тушунишади.

Абдумурод РИХСИЕВ.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

• Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов Андижон вилояти пахтакорлари, қишлоқ хўжалик ходимлари ва барча меҳнаткашларини улкан меҳнат ютуғи — 310 минг тонналик юксак пахта хирмони бунёд этилганлиги билан самимий муборакбод этди.

• Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси халқ депутатлари Сирдарё, Жиззах, Хоразм, Навоий, Бухоро, Сурхондарё вилоятлари ва Тошкент шаҳар Кенгашларининг Олий Мажлисга депутатликка номзодларни рўйхатга олиш тўғрисидаги ариза ва бошқа ҳужжатлари қонун талабларига мувофиқлиги тўғрисида ўз хулосасини берди.

• Тошкент вилоятидаги Оққўрғон тумани шифохонасининг дояси Раъно Жўраева Бухорода бўлиб ўтган Марказий Осиё давлатлари тиббиёт ҳамширалари кўрик-танлови ғолиби бўлди.

• Ангрен шаҳрида иккинчи жаҳон урушида ҳалок бўлган япон ҳарбий хизматчиларига ўрнатилган ёдгорлик очилди.

• Мудофаа вазирлигига қарашли Марказий ҳарбий госпиталь очилганига 125 йил тўлди.

• Тошкентда республика автоҳаваскорлар кўнгилли жамиятининг V қурултойи бўлиб ўтди. Унда Валентин Қосимов яна жамият марказий кенгашининг раиси этиб сайланди.

• Валюта биржасида 26 октябрь куни бўлиб ўтган навбатдаги савдода 12 та банк, 3,1 миллион АҚШ долларини ҳар долларини 22 сўмдан сотиб олди. Марказий банк 27 октябрдан бошлаб АҚШ 1 долларининг сотиш ва сотиб олиш тижорат қийматини аввалги 22 сўм миқдорида қолдирди.

• Тошкентда ижтимоий таъминот вазирлигининг энг яхши ходими учун ўтказилган республика танловида жиззахлик Ратха Тагаева ғолиб деб топилди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

• Кеча Россия парламентининг қуйи палатаси — Давлат думасида ҳукуматга ишончсизлик билдириш масаласида ўтказилган овоз беришда 194 та депутат бу таклифни ёқлаб, 54 депутат бунга қарши чиқди, 55 депутат бетараф қолди. Ҳукумат истеъфога чиқарилиши учун эса 226 депутат овоз бериши зарур эди.

• Кеча Туркманистонда давлат мустақиллигининг уч йиллигига бағишланган тантаналар бошланди. Бу байрам шодиёналари 31 октябргача давом этади.

• Тожикистоннинг Помир тоғи ҳудудидаги Тоғли Бадахшонда вазият мураккаблашганлиги сабабли 26 октябрдан бошлаб комендантлик соати жорий этилди.

• Собиқ СССРнинг собиқ президенти Михаил Горбачёв Россия оммавий ахборот воситаларида Россия Президенти, парламенти ва маҳаллий ҳокимиятга муддатидан илгари сайлов ўтказиш даъвати баён этилган очиқ хатини эълон қилди.

• Эртадан бошлаб Грузияда шифокорлар тавсияси асосида соат миллари 1 соат олдинга сурилади.

• Кеча Россия касаба уюшмалари норозилик куни ўтказдилар. Унда асосан ҳукуматдан ишчи-хизматчиларга тўланмаган 3,5 триллион рубль миқдоридаги иш ҳақи бўйича қарзни қайтариб бериш талаби қўйилди.

• Россияда 26 ва 27 октябрда кетма-кет икки марта самолёт олиб қочишга уриниш бўлди. Ашхобод — Махачқалъа — Ростов йўналиши бўйлаб учаётган ЯК—40 самолёти йўловчиларини Махачқалъада гаровга олган террорчи пировард натижада гранатани портлатиб юбориб, ўз жонига қасд қилди. Кеча эса Москва — Минеральные воды йўналиши бўйлаб учаётган ТУ—154 самолёти 164 йўловчисини Внуково аэропортида гаровга олган москвалик 29 ёшли террорчи ҳам қўлга олинди. Ҳар икки самолёт йўловчилари ва экипаж аъзолари орасида қурбонлар бўлмади.

ХОРИЖДА

• Франция пойтахти Парижда Улуғбек таваллудининг 600 йиллигига бағишлаб "Улуғбек ва буюк темурийлар даври" мавзуида халқаро анжуман бўлиб ўтди.

• Бугун Исломободда Тожикистон ҳукумати ва унга мухолифатчи кучлар ўртасида ўтказилган музокаралар учинчи босқичда ўзаро ўт очиш муддатини яна уч ойга узайтириш юзасидан шартнома имзоланилади.

• БМТ Бош ассамблеяси АҚШ томонидан Кубага қўллаган иқтисодий жазо чораларини бекор қилиш тавсия қилинган қарор қабул қилди.

• АҚШ Россиянинг 900 миллион миқдоридаги қарзини тўлаш муддатларини узайтиришга рози бўлди.

• Италия ҳукумати вабо тарқалганлиги сабабли мамлакат жанубий қисмида фавқулодда ҳолат жорий этди.

ЎЗБЕКИСТОН ХДП ТОШКЕНТ ШАҲАР КЕНГАШИ ПЛЕНУМИ

Кеча Ўзбекистон Халқ демократик партияси Тошкент шаҳар кенгашининг VIII пленуми бўлиб ўтди.

Пленумда Ўзбекистон ХДП Тошкент шаҳар кенгашининг биринчи котиби Л. Ё. Ғуломов Тошкент шаҳар партия ташкилотининг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига, халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашига бўлажак сайловлар ҳамда Ўзбекистон Халқ демократик партияси навбатдан ташқари II қурултойи чақирилиши муносабати билан вазифалари тўғрисида маъруза қилди.

Пленумда халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашига депутатликка номзодлар кўрсатилди.

Пленум Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг навбатдан ташқари II қурултойига Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига депутатликка номзодларни таклиф этди.

Пленумда Ўзбекистон Халқ демократик партияси навбатдан ташқари II қурултойига делегатлар сайланди.

Пленумда Тошкент шаҳар ҳокимининг биринчи ўринбосари Ҳ. М. Абдураимов сўзга чиқди.

Пленум ишида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Б. Ҳамидов, Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгашининг котиби И. А. Кочмарик иштирок этдилар.

Эл соғлиғи — юрт бойлиги

ТИББИЁТ ЖИҲОЗЛАРИ КЎРГАЗМАСИ

Илгари хабар қилганимиздек, пойтахтимизда Марказий ҳарбий госпиталнинг 125 йиллигига бағишланган Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Республика Мудофаа вазирлиги қошидаги ҳарбий-тиббиёт бошқармаси, "Ўзбегим интернейшнл", "Ўзтибтехника" бирлашмалари томонидан ташкил этилган тиббий ускуна ва фармацевтикага оид маҳсулотларнинг "Тошкент—94" халқаро кўргазмаси муваффақият билан ўтмоқда. Ушбу кўргазмада Германия, АҚШ, Япония, Англия, Ирландия, Исроил, Швейцария, Франция, Финляндия каби 15 та хорижий давлатнинг жаҳонга довруғи кетган 40 дан ортиқ тиббиёт-фармацевтика фирмалари ўзларининг энг янги маҳсулотларини намойиш этмоқдалар.

Кўргазмани ташкил этишдан мақсад ҳам республикамиз тиббиёт аҳли ва Марказий ҳарбий госпиталь жамоасини энг янги тиббиёт техникаси билан таништиришдир, — дейди "Ўзмедтехника" савдо-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош муҳандиси Валерий Шрамков. — Муҳими бизда турли фирмаларнинг бир хил йўналишдаги тиббиёт жиҳозлари ва дориларини солиштириб, энг яхшиларини танлаб олиш имконияти мавжуд.

Биз бу кўргазмада ўз маҳсулотларини намойиш этаётган бир нечта етакчи хорижий тиббиёт фирмаларининг вакилларини суҳбатга тортдик.

Игорь МАКАРОВ, "Тошиба" — тиббиёт системалари (Япония) фирмасининг минтақавий менежери:

— Фирмамиз ультратовушли ташхис аппаратлари, рентген комплекси ва компьютерлари, томографлар ва эмиссион гомокамераларни чиқаришга ихтисослашган.

Ришат ГАБДУЛЛИН, "Гермед" (Германия) фирмасининг Ўзбекистондаги вакили:

— Фирмамизнинг собиқ Иттифоқ билан алоқаси ўттиз йиллик тарихга эга. Республикангизда эса дастлабки қадамни ўтган йили июль ойида 200000 дойч марка инсонпарварлик ёрдами кўрсатишдан бошладик. Фирмамиз корхоналарида 150 хилдан ортиқ дори-дармонлар ишлаб чиқарилади...

Кейинги пайтларда республикамизда дори-дармон танқислиги муаммоси юзага келган эди. Республикамиз ҳукумати, шахсан юртбошимизнинг саъй-ҳаракатлари билан уни бартараф қилиш учун кенг қамровдаги ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, хориждаги етакчи тиббиёт фирмалари билан қўшма корхоналар тузилмоқда, ўзаро манфаатли алоқалар тез ривожланиб бормоқда. Ўйлаймизки, "Тошкент—94" халқаро кўргазмаси ҳам бу борада муҳим қадам бўлиб қолади.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТЛАРНИ ЧУҚУРЛАШТИРАЙЛИК

ТОШКЕНТ ШАҲАР КЕНГАШИ СЕССИЯСИДАН

Аввал хабар берганимиздек, йигирма биринчи чақириқ халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашининг ўн еттинчи сессияси бўлиб ўтди.

Тошкент шаҳар ҳокими К. Н. ТЎЛАГАНОВ сессия кун тартибидаги икки масала — “Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши XVI сессияси якунлари ва унда Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг маърузасидан келиб чиқадиган вазифалар“ ҳамда “Тошкент шаҳрини 1995 йилда ривожлантиришнинг устивор йўналишлари ва уларни амалга ошириш вазифалари ҳақида“ маъруза қилди.

— Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XVI сессияси алоҳида аҳамиятга эга бўлди, — деди маърузачи. —Президентимиз Ислом Каримовнинг бу сессияда сўзлаган нутқида давлатимиз мустақиллигининг уч йили давомида эришилган натижалар чуқур таҳлил этиб чиқилди, олдимизда турган катта ва масъулиятли вазифалар аниқ белгилаб берилди.

Тарих учун қисқа фурсат бўлган уч йил ичида юртбошимиз таъкидлаб ўтганидек, бизнинг эришган энг катта ютуғимиз, энг катта бойлигимиз — халқимизнинг ақл-заковати, унинг танлаган йўлимизга ишончи, мамлакатимизда ҳукм сураётган халқлараро дўстлик, фуқаролар тотувлиги, юртимизнинг тинчлиги ва осойишталиги бўлди.

Ана шу энг катта ютуқ, энг катта бойликда Тошкент шаҳар Кенгаши депутатларининг ҳам улкан ҳиссалари бор. Давлатимиз пойтахтида ижтимоий-сиёсий барқарорлик ҳукм сураётган, тошкентликлар тинч-тотув яшаб, бунёдкорлик меҳнати билан машғул эканлар, бу биринчи навбатда депутатларнинг хизматидир.

Ижтимоий-иқтисодий муносабатлар тубдан ўзгараётган ўтиш даврининг жуда бир мураккаб палласида улар ақл-идрок, сабр-матонат билан шаҳримиз аҳолисига чинакамига етакчи бўлдилар, тошкентликларни бир тану бир жон бўлиб давлатимиз мустақиллигини мустаҳкамлашга, иқтисодий қудратини оширишга, пойтахтни янада обод қилишга сафарбар эта олдилар.

Йигирма биринчи чақириқ Тошкент шаҳар Кенгашига сайловлар ўтказилган 1990 йилдан буён шаҳар Кенгашининг 16 та сессияси ўтказилди. Уларда шаҳар ижтимоий-иқтисодий ва маданий ҳаётига дахлдор 217 та долзарб масала кўрилди.

Шаҳар Кенгаши туб иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш, маҳаллий ҳокимият идоралари тизимини такомиллаштириш, қурилиш ва ободонлаштириш ишларини кучайтириш, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш ва бошқа хайрли ишларга бош-қош бўлди.

Президентимиз Ислом Каримов Олий Кенгаш XVI сессиясидаги маърузасида иқтисодий ислоҳотларни тез суръатлар билан пировардига етказиш, уларнинг самарасидан баҳраманд бўлиш бугунги ҳаётимиздаги энг долзарб вазифа эканлигини уқтирди.

Шаҳарда мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёни кучаймоқда. Ўтган йилдан буён хизмат кўрсатиш соҳаларида 2400 тадан кўпроқ шохобча, шунингдек 30 тадан кўпроқ саноат, 140 га яқин транспорт ва алоқа, қайта ишлаш корхонасининг мулкчилик шакли ўзгарди. Ҳозир улар асосан хусусий корхоналарга, очиқ турдаги акциядорлик жамиятларга айлантирилмоқдалар. Бугунги кунда Тошкентда 460 та хусусий корхона фаолият кўрсатмоқда. Шайхонтоҳур ва Яккасарой туманларида хусусийлаштириш соҳасида кенг кўламли тажрибага киришилди. Ундан мулкни ҳақиқий эгаларига топшириш мақсади кўзда тутилган.

Афсуски, ислоҳотларимиз тақдирини ҳал этадиган бу анча муҳим ишга расмиятчилик, тўрачилик билан муносабатда бўлиш ҳолларига ҳалигача барҳам берилгани йўқ. Ўз шахсий ишини бошламоқчи бўлганлар шу кунларда ҳам расмиятчилик ва қоғозбозликдан иборат баъзан ўтиб бўлмас тўсиқларга дуч келяптилар. Мулкнинг хусусий эгаси бўлгани ҳолда уларга буйруқ бериш, тазйиқ ўтказиш ҳоллари учраб турибди. Бундай раҳбарлар илгаригидек ҳукмронлик қиладиган даврлар ўтиб кетганлигини тушуниб етишлари керак. Туб ислоҳотлар ғилдирагини орқага қайтариб бўлмайди.

Олий Кенгаш XVI сессиясида ислоҳотларнинг тақдири раҳбарларга кўп жиҳатдан боғлиқлиги яна бир марта таъкидланди. Раҳбарлик ҳам ноёб истеъдод. Шаҳримизда ана шундай салоҳиятини намоён этаётган, элим, юртим деб ёниб яшаётган раҳбарлар кам эмас. “Малика”, “Юлдуз” бирлашмаларида эришилаётган яхши натижаларда уларга раҳбарлик қилаётган Р. Ғуломов, А. Тошпўлатовларнинг ташкилотчиликлари, ташаббускорликлари, ишбилармонликларини тилга олиб ўтиш мумкин.

Аммо орамизда шундай раҳбарлар ҳам борки, улар ишлаб чиқариш учун жон куйдириш у ёқда турсин, корхоналарида аҳвол мураккаблашганда жамоалари аъзоларини ўз ҳолига ташлаб кетдилар. Уларга ислоҳотларимиз тақдирини топшириб бўладими?

Миллий пул бирлигимиз — сўмнинг муомалага киритилиши ислоҳотларнинг ҳозирги босқичида катта аҳамиятга эга бўлди. Биз миллий валютамиз барқарорлиги ва эркин муомаласини таъминлаш учун ҳукуматимиз қабул қилган тўртта дастурни амалга оширишимиз зарур.

Биринчидан, сўмнинг харид қувватини ошириш учун тез орада бозорларни харидоргир маҳсулот билан тўлдиришдан иборатдир. Шаҳарда истеъмол бозорини моллар билан тўлдириш дастури изчил амалга ошириляпти. Хусусан, шу йилнинг тўққиз ойи мобайнида уч миллиард сўмликдан кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқарилган бўлса, бунинг 2 миллиард 250 миллион сўмдан кўпроғини енгил, озиқ-овқат ва маҳаллий саноат тармоқлари ишлаб чиққан истеъмол моллари ташкил этади.

Истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга хорижий сармояларни жалб этиш мақсадида Хитой, Италия, Ҳиндистон, Жанубий Корея, Германия, Швеция, Болгария, Туркия, Венгрия, Греция ва бошқа мамлакатлар билан қўшма корхоналар ташкил этилди. Бу кўплаб янги маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ўзлаштириш имконини берди.

Аммо тўққиз ой якунига кўра 78 та саноат корхонасида маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми камаяётганлигидан кўз юма олмаймиз. Улар орасида “Тошқишлоқмаш”, “Тошкимёқишлоқмаш”, “Ўзмаишийкимё”, агрегат заводлари каби йирик корхоналар борлиги айниқса ташвишланарлидир.

Ўтган тўққиз ойда шаҳардаги 64 та корхона ва ташкилот 42,9 миллион сўм зарар кўрди. Шуниси ажабланарлики, ўз зиёнига ишлаётганлар орасида хорижий шериклар билан тузилган 25 та қўшма ҳамда 5 та савдо корхонаси ҳам бор. Буни таҳлил этар эканмиз, Президентимизнинг яқинда Вазирлар Маҳкамасида тўққиз ой якунларига бағишланган йиғилишда сўзлаган нутқида айтилган фикрларни яна бир эслатиш ўринлидир. Бизда баъзи хўжалик раҳбарлари етти ўлчаб бир кесмайди, узоқни кўзлаб иш тутмайди. Бўлмаса ишлаб чиққан маҳсулотларини тўлов қобилиятига эга бўлмаган харидорга бериб юбораверадими? Улар ҳақларини ундириб ололмаётган, бунинг оқибатида ишчи-хизматчиларига маош тўлолмай қолаётган эканлар, одамлар олдида ўзлари жавоб беришлари керак. Раҳбарлар учун бу масалада талаб қаттиқ бўлади.

Валюта барқарорлигини таъминлаш юзасидан ҳукуматнинг иккинчи дастури — экспорт имкониятларини кенгайтиришдир. Тошкент шаҳри корхоналарининг экспортга маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш юзасидан белгиланган дастур асосида ўтган саккиз ой давомида чет элларга 584,3 миллион АҚШ доллари миқдорида маҳсулотлар жўнатилди. Аммо, шаҳарга четдан маҳсулот олиб келиш бу кўрсаткичдан 17,6 миллион доллар кўп бўлди. Бу фарқни ўз фойдамизга ўзгартириш учун экспортга маҳсулот ишлаб чиқарадиган корхоналарни зарур хом ашё билан таъминлашда ҳам, инвестиция олишда ҳам уларга имтиёзлар бериш бизнинг вазифамиздир.

Тошкентдаги ҳар бир корхона ўз маҳсулотлари билан жаҳон бозорига чиқиб, эркин муомаладаги валюта ишлаб топишни ўрганиши ва бу билан ғазнамизни тўлдириши керак. Бу уларнинг давлатимиз олдидаги ҳам, шаҳримиз олдидаги ҳам муқаддас бурчидир.

Қатъий молия-кредит сиёсатини ўтказиш учинчи дастур ҳисобланади. Ҳозирги пайтда Тошкентдаги корхона ва ташкилотлар банклардан 1 миллиард 453 миллион сўм миқдорида кредит олганлар. Бироқ, ҳамиша ҳам банк кредитларидан самарали фойдаланиляпти, деб бўлмайди. Кўп ҳолларда улар муддатида қайтариб берилмайди. Шу йилнинг тўққиз ойи якунларига кўра тўлаш муддати ўтиб кетган қарз миқдори 74 миллион сўмни ташкил этди.

Биз молиявий маблағларимиздан тежаб-тергаб фойдаланишимиз шарт. Халқ хўжалигига сарфланган ҳар бир сўм албатта юқори самара бериши, харидоргир маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтиришга хизмат қилиши керак.

Ҳуқуқли давлатда корхоналар ҳамда тадбиркорлик тузилмалари ҳам давлатдан олинган маблағлардан ғоят самарали фойдаланиш учун қонун олдида жавобгар бўлишлари зарур. Қарз олиндими, у ўз вақтида тўла ҳажмда албатта қайтариб берилиши керак.

Ниҳоят, тўртинчи дастурга кўра ички бозоримиздаги истеъмол моллари ва муомаладаги нақд пул ҳажмининг мутаносиблигини таъминлаш энг муҳим масала ҳисобланади. Бу миллий валютамиз белни бақувват қилишнинг асосий шартидир.

Аҳоли турмуш фаровонлигини ошириш учун иш ҳақи, пенсия, нафақа, стипендиялар ва бошқа тўловлар миқдори кўпайиб борган сари, бозорлар ҳам сифатли истеъмол моллари билан тўлдирилиши, пуллик хизматлар турлари ҳажми ўсиши зарур.

Шаҳар савдо ташкилотлари шу мақсадда марказлаштирилмаган ҳолда 312,3 миллион сўмга яқин мол ва маҳсулотларни харид қилдилар. Қиш даврида ҳам аҳолини узлуксиз қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлаш мақсадида картошка, мева, сабзавот ғамлаб қўйилмоқда.

Аҳолига нисбатан арзон нархларда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотишни йўлга қўйиш учун шаҳарнинг ҳар бир туманида мева-сабзавот ярмаркалари ташкил этилди.

Ҳозир эса Республикамиз вилоятлари пойтахт аҳолисини қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан йил давомида муттасил таъминлаб туриш мақсадида Тошкентда ўз фирма дўконларини ташкил этиш ниятидалар. Бу дўконларни шаҳарнинг марказий бозорларида, аҳоли зич мавзеларда очиш чора-тадбирлари кўрилаяпти.

Аҳолининг кам таъминланган табақалари — қариялар, ногиронлар, болаларни ҳимоя қилиш — ўтказилаётган ислоҳотларимиз асосий вазифаларидан биридир, — деди К. Н. Тўлаганов.— Президентимиз Фармони асосида кам даромадли ва муҳтож оилаларга моддий ёрдам беришнинг йўлга қўйилиши бунинг исботидир. Бу савобли иш аҳолини ўзини-ўзи бошқариш идоралари, маҳаллаларга таяниб олиб борилмоқда. Маҳалла қўмиталари ҳозиргача оилалардан моддий ёрдам сўралган 22 мингтага яқин ариза олдилар. Бу аризалар бўйича уларга тўрт миллион сўмдан кўпроқ пул тўланди. Бу олийжаноб ишларни ўз вақтида изчил амалга оширишда, шу билан бирга ижтимоий адолатга қатъий амал этилишида маҳаллаларимиз оқсоқоллари ва фаоллари янада кўпроқ куч-ғайрат кўрсатишларига умид қиламиз.

Мустақиллик йилларида жамиятимизда, айниқса маҳалла-кўй, оилада маънавий иқлим соғайиб боряпти. Орамизда халқимиз соддагина қилиб “ўзбекчилик” деб атайдиган меҳр-оқибат, ўзаро ҳурмат, ўзгаларнинг дардига ҳамдард бўлиш каби олийжаноб фазилатлар қарор топяпти.

Катталарга ҳурмат, ишда, одамлар билан муомалада ота-онадан ўрнак олиш халқимизнинг ажойиб анъаналаридан ҳисобланади. Маънавий баркамол, ахлоқан етук, руҳан соғлом, жисмонан бақувват авлод тарбиялаш учун давлатимизда куч ҳам, маблағ ҳам аямаяпти. Янги ўқув йили арафасида Тошкентнинг Эски шаҳар қисмида 24-мактабнинг янги биноси қуриб битказилганлиги бунга мисол бўла олади. Олий Кенгаш сессиясида Президентимиз Ислом Каримов қилган маърузасида бу воқеага юқори баҳо бериб, қани энди ҳар бир ҳокимлик вазифасида ўтирган, ўзини халқ етакчиси ҳисоблайдиган раҳбар биттадан шунга ўхшаш мактаб қурса, деган ният билдирди. Бу Тошкент шаҳар барча туман ҳокимларининг асосий вазифасидир. Биз бу билан юртбошимиз топшириғини бажарибгина қолмай, қанчадан-қанча фарзандлар ва уларнинг ота-оналарини рози ҳам қилган бўламиз. Биз қураётган чинакам инсонпарварлик жамиятининг асл мақсад-муддаоси ҳам ўзи шу.

Шаҳар ҳокимлиги мактаб ва боғчалар, спорт-соғломлаштириш, маданият муассасалари қурилиши ҳажмини ошириш чораларини кўриб келмоқда. Бунинг учун қўшимча маблағ топиш мақсадида шаҳарда иккита кўчмас мулк савдоси ҳам ўтказилди. Кўрилган чоралар туфайли капитал қурилиш эҳтиёжларига маҳаллий бюджетдан қўшимча 169,5 миллион сўм маблағ ажратилмоқда.

Тошкентликлар қурилиш майдонларида анча жонланиш бошланганлигини сезган бўлсалар керак. Буни рақамлар ҳам кўрсатиб турибди. Агар 1994 йилнинг биринчи ярмида 103,7 миллион сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилган бўлса, учинчи чоракнинг ўзида 122,4 миллион сўм маблағ ўзлаштирилади. Тўртинчи чоракда эса яна 400 миллион сўм капитал маблағ ўзлаштирилиши мўлжалланган.

Яқин вақт ичида шаҳарда 100 минг квадрат метрга яқин уй-жой, “Динамо“ стадиони, мактаб ва поликлиникалар, боғчалар фойдаланишга топширилди. Шаҳар туманларида 12 та маҳалла гузари ҳам қуриб битказилди. Бу ишда Мирзо Улуғбек тумани ҳокимлигининг тажрибасини кенг ёйиш лозим. Ҳар бир туманимизда улардан ўрнак олиб келгуси йил Наврўз байрамигача камида 2-3 тадан маҳалла гузари қуриш учун ҳамма имкониятлар бор.

Шу билан бирга баъзи иншоотларда қурилиш суръати паст. Аҳолининг кам таъминланган қисми учун мўлжалланган 22 та уй қурилиши чўзилиб кетмоқда. Уларга етарли маблағ ҳам, моддий-техника ресурслари ҳам ажратилганлигига қарамасдан шу йилнинг тўққиз ойи мобайнида режадаги 70 мингдан кўпроқ квадрат метр ўрнига атиги 32,8 минг квадрат метр уй-жой фойдаланишга топширилди.

Шаҳарда телефон етишмаслиги кескин сезилаётган бир пайтда “Ўриксор“ мавзеси, Чилонзорнинг 30-даҳаси, Ибн-Сино мавзеси, Чимкент катта йўлидаги автомат-телефон станциялари бинолари қурилишида ишлар мутлақо тўхтаб қолди. Уларни йил охиригача туғаллаш юзасидан тегишли чоралар кўрилиши керак.

Капитал қурилишдаги ишларнинг аҳволи моддий-техника таъминотига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Тошкент шаҳар улгуржи-биржа савдо ташкилоти бу масалада бизга ёрдам кўрсатиши керак эди. Бу биржа йил бошидан бери 500 миллион сўм миқдорида савдо ўтказди. Лекин шаҳар эҳтиёжлари учун етарлича хом ашё ва маҳсулотлар етказиб берилмаяпти. Бунинг устига у ишлаб чиқариш-техника мақсадларида ишлатиладиган материаллар учун шаҳар ташкилотларида мол айирбошлашга маҳсулот талаб этяпти. Аммо, халқ таълими, соғлиқни сақлаш, ижтимоий-таъминот ва шаҳар хўжалигининг бошқа хизматларига қарашли корхоналар мол айирбошлаш учун маҳсулотни қаердан олади? Бу билан бирга шаҳар моддий-техника таъминоти бошқармаси сунъий ташкил этилаётган тақчиллик ҳисобига материал ва жиҳозлар заҳирасини яратмоқда. Шу йил 1 октябригача бўлган маълумотларга қараганда бу бошқарма омборларида 4 миллион сўмликдан кўпроқ ёғоч-тахта, металл прокати, қувурлар, кабель маҳсулотлари ва бошқа турдаги бинокорлик материаллари мавжуд экан. Шаҳар корхона ва ташкилотлари бу маҳсулотларни харид қилишга рухсатномалари бўлгани ҳолда уларни ололмаяптилар.

Таъминот ҳақида гап кетганда биз темир-терсакларни тўплашга иккиламчи хом ашё сифатида эмас, балки шаҳримиз корхоналари учун асосий хом ашё манбаи сифатида қарашимиз керак. Чунки етказиб берилган бу темир-терсаклар учун Тошкентга жуда зарур металл прокати, қувурлар олинади. Шундай бўлишига қарамасдан, аҳолидан иккиламчи хом ашё қабул қиладиган шохобчаларнинг учдан бир қисми бекитиб қўйилганлигини қандай изоҳласа бўлади?

Президентимиз Тошкент шаҳар Кенгаши сессиясида сўзлаган нутқида йўловчи транспорти ишидаги камчиликларни адолатли танқид қилди. Шаҳар ҳокимлиги “Тошшаҳарйўловчитранс“ уюшмаси моддий-техника таъминотини яхшилаш мақсадида эҳтиёт қисмлар харид қилиш учун 500 минг АҚШ доллари, троллейбуслар сотиб олиш учун 740 минг доллар, шиналар олиш учун 336 минг доллар ва зарур асбоб-ускуналар олиш учун 4,8 миллион сўм ажратди. Шаҳар корхона ва ташкилотлари мол айирбошлаш учун уюшмага ўзларида ишлаб чиқараётган маҳсулотларининг бир қисмини ажратадиган бўлдилар. Йўловчи транспортидан кўрилаётган зарарни қоплаш учун бюджетдан 40 миллион сўмдан кўпроқ маблағ берилди. Ҳайдовчилар таркибини мустаҳкамлаш учун муқобил ҳарбий хизматга чақирилганлардан ҳам фойдаланиш кўзда тутиляпти.

Вазирлар Маҳкамасида шаҳар йўловчи транспорти иши муҳокама этилиб, йўл қўйган жиддий камчиликлари учун уюшма бош муҳандиси, 3, 5, 7-автобус саройлари, 2-автокомбинат, тажриба автокорхонаси раҳбарлари ишдан олиб ташланди.

“Тошшаҳарйўловчитранс“ уюшмаси раҳбарлари ҳам ички имкониятларни тўла ишга солишлари, ўз ташкилотларида меҳнат интизомини қатъий яхшилаш чораларини кўришлари керак. Шаҳар транспорти иши учун талабчанлик асло бўшаштирилмайди.

Бугун биз қилинган ишларга баҳо берибгина қолмасдан, истиқбол режаларимизни ҳам аниқ белгилаб олишимиз зарур, — деди шаҳар ҳокими.

Истиқбол ва статистикани белгилаш бошқармаси 1995 йилда шаҳар халқ хўжалигини ривожлантириш асосий кўрсаткичлари устида иш олиб бормоқда. Саноат корхоналари ўзлари белгилаган режаларга кўра ишлаб чиқариш ҳажми бу йилги даражадан юқорироқ бўлиши кутиляпти. Аммо ҳолва деган билан оғиз чучимайди. Режани рўёбга чиқариш учун амалий ишларни кучайтириш керак. Лекин, корхоналар хом ашё, бутловчи қисмлар етказиб берадиган шериклари билан шартномалар тузишга ҳалигача киришмаганлар. Шунингдек, савдога истеъмол моллари етказиб бериш юзасидан шартномалар тузиш мақсадида улгуржи ярмаркалар ҳам ҳанузгача ўтказилмади.

Бозор иқтисодиёти шароитида саноат маҳсулотлари ялпи ҳажмини кўпайтириш иш самарадорлигининг яккаю ягона мезони бўла олмайди. Биринчи навбатда жаҳон бозорида рақобатбардош, экспортга яроқли, харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқаришга кўпроқ интилиш зарур. Шу билан бирга саноатда ўсиш таъминланмаса, бюджетга тегишли тушумлар ҳам тўлиқ бўлмайди. Биз эса аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш дастурларини тўлиқ бажаришимиз, аҳолининг кам таъминланган қисмларини ишончли ҳимоя қилишимиз шарт.

Шаҳар молия идоралари саноат ишлаб чиқариши ҳажмининг тахмин этилаётган ўсиш суръатларидан келиб чиққан ҳолда 1995 йилги даромадларни 4 миллиард 32 миллион сўм миқдорида бўлишини мўлжалламоқдалар. Бу 1994 йилги даражадан 25 фоиз кўп демакдир. Бюджет даромад қисмининг бажарилиши аҳолини иқтисодий жиҳатдан ҳимоя қилиш юзасидан қўшимча тадбирларни амалга ошириш имконини беради.

1995 йилда аҳоли пул маблағларини муомалага жалб этиш юзасидан жиддий тадбирларни амалга ошириш мўлжалланган. Бу ишда Жамғарма банкининг шаҳар бошқармаси олдида катта вазифалар турибди. Улар 1995 йилда аҳоли ишончини тўла қозонишлари керак.

Шу билан бирга аҳолидан пул қабул қиладиган барча корхоналарни касса аппаратлари билан таъминлаш ҳам жуда муҳимдир. Муассасаларни рўйхатга олиш ва савдога рухсат бериш бошқармаси бу масала билан жиддий шуғулланиши керак. Шунда барча даромадлардан солиқ олиниши таъминланади.

1995 йилда аҳолининг пул даромадлари 7 миллиард 845 миллион сўмни ташкил этиши керак. Бу 1994 йилдагидан 1,6 баробар кўп бўлади. Шуни ҳисобга олган ҳолда келгуси йилда шаҳарда 2 миллиард 723 миллион сўмлик истеъмол моллари ишлаб чиқариш кўзда тутилмоқда. Бу ҳамда марказлаштирилмаган ҳолда маҳсулот харид қилишни йўлга қўйиш ҳисобига чакана товар обороти ҳажмини 5 миллиард 527 миллион сўмга етказиш мўлжалланяпти. Аҳолига 1995 йилда 886 миллион сўмлик маиший хизмат ҳам кўрсатилади.

1995 йил учун қурилиш дастурини ишлаб чиқиш пайтида шаҳарни янада обод қилишга алоҳида эътибор қаратилди. Келгуси йилда Эски шаҳарни қайта қуришга жиддий эътибор берилади. Президентимиз тавсиялари ва кўрсатмалари асосида Сағбон, Қорасарой, Чимбой, Чиғатой кўчаларини кенгайтириш ишлари авж олдирилади. Куни кеча Собир Раҳимов туманида ўтказилган йиғилишда бу улкан, халқимиз кўп йиллардан бери орзиқиб кутган таъмирлаш ва ободонлаштириш ишларини бошлаш учун оқсоқолларнинг фотиҳасини олдик. Шу билан бирга Фарғона йўлини кенгайтириш ишлари ҳам амалга оширилади.

Бизнинг яқин вақт ичида Тошкентнинг қиёфасини тубдан ўзгартириб юборишга қаратилган катта режаларимиз бор. Яқинда буюк бобокалонимиз Мирзо Улуғбек таваллудининг 600 йиллигини байрам қилиш пайтида Самарқанд шаҳрида бўлдик. Бу ерда жуда қисқа вақт ичида улкан бунёдкорлик ишлари амалга оширилибди.

Агар биз ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқариб, ҳамжиҳатлик билан астойдил ишласак, барча куч ва имкониятларни ишга солсак, Тошкентда ҳам жуда катта ҳажмда ободончилик ва бунёдкорлик ишларини амалга оширишимиз мумкин. Давлатимиз мустақиллигининг уч йиллигига тайёргарлик кўриш даври буни яққол кўрсатди.

1995 йилда 600 минг квадрат метрдан кўпроқ уй-жой, янги мактаблар, болалар боғчалари, касалхона ва поликлиникалар фойдаланишга топширилиши режаланган. Лекин биз буни энг кичик миқдордаги режа сифатида қабул қилишимиз керак. Белгиланган бу ҳажмларни анча ошириб бажариш барча ҳокимликлар, қурилиш ташкилотларининг асосий вазифасидир.

Келгуси йилда биз Тошкентни газлаштиришни тўла туғаллашни режаламоқдамиз. Бунинг учун ҳам “Тошгаз“ билан бир қаторда манфаатдор ташкилотлардан ҳамма имкониятларни ишга солиш талаб этилади.

Шу билан бирга “Маҳалла“ дастурига кўра 71 километр узунликда ичимлик сув, 62 километр узунликда оқава сув, 4 километр узунликда иссиқлик қувурларини ўтказиш мўлжалланган. Шахсий иморатлар бўлган мавжуд мавзеларни ичимлик сув ва оқава сув шохобчалари билан таъминлашни ҳам ниҳоясига етказиш кўзда тутилмоқда. Шу билан бирга янги барпо этилаётган мавзеларда бу иш кучайтириб юборилади.

Президентимиз кўрсатмалари асосида шаҳар йўловчи транспортини айниқса, атроф-муҳитга зарар етказмайдиган электр транспортини жадал ривожлантириш кўзда тутиляпти. 1995 йилда камида 120-130 километр узунликда троллейбус линияларини фойдаланишга топширишга қарор қилинди.

Шу йил охиригача Бобур, генерал Узоқов, Подмосковная кўчаларида янги троллейбус линиялари қуриб битказилади. Янги троллейбус линияларини энергия билан таъминлаш мақсадида шу йил 6 та, келгуси йилда эса 28 та подстанция ҳам қурилади.

Шаҳарда телефон алоқасини тубдан яхшилаш юзасидан қатъий чоралар кўрилмоқда. Бу йил ва келгуси йилда учта АТС электрон станциялар билан алмаштирилади. Бу ишни изчил давом эттириш мақсадида Германия фирмалари билан ҳамкорлик қилинмоқда.

Шаҳар Кенгашининг депутатлари давлатимиз мустақиллик йўлидан дастлабки қадамларини қўяётган пайтда зиммаларидаги улкан масъулиятли ишларни шараф билан адо этдилар. Улар Президентимиз таъкидлаб ўтганларидек, давлатчилигимиз, иқтисодий ислоҳотлар ва умуман янги ҳаёт биносига тамал тошларини қўйдилар. Бу жуда катта бахт эканлиги шубҳасиздир.

Бугунги кунда эса Олий Мажлисга ва халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларига сайловларга тайёргарлик энг қизғин паллага кирди. Янги сайловлар кўп партиявийлик асосида, жамиятдаги барча сиёсий кучлар, ижтимоий табақаларнинг кенг иштирокида, халқаро ташкилотларнинг кузатуви билан, чинакамига демократик тарзда ўтади. Маърузачи шаҳар Кенгашига сайланадиган депутатлар бунёдкорлик ва савобли ишларни изчил давом эттиришларига ишонч билдирди.

Маъруза юзасидан музокарада Тошкент чинни заводининг директори **Ф. Раҳматуллаев** сўзга чиқди.

— Хўжалик алоқаларининг узилганлиги, ўзаро тўловлардаги муаммоларга қарамасдан корхонамизда маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми барқарор сақлаб қолинибгина эмас, балки муттасил кўпайиб бормоқда. Бу шерикларимиз билан бевосита алоқалар ўрнатганлигимиз, маҳсулот ишлаб чиқариш учун зарур бўлган нарсаларни ўзимизда тайёрлашни йўлга қўйганлигимиз самарасидир.

Шу йил бошидан буён корхонамизда 26 миллион 720 минг дона чинни идиш ишлаб чиқарилди. Бундан 5 миллион сўмликка яқин соф фойда олишимиз мўлжалланмоқда.

Жамоа аъзоларининг мулкка эгалик ҳиссини кучайтириш мақсадида заводимиз ҳиссадорлик жамиятига айланди. Биз иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва тезлаштириш учун ҳамма зарур чораларни кўряпмиз.

Бектемир тумани ҳокимининг ўринбосари **Ҳ. Ҳ. Мирзажонова** ижтимоий дастурларни изчил амалга ошириш учун кўрилаётган чоралар ҳақида гапириб берди.

— Туманда истеъмол бозорини тўлдириш учун қатъий чоралар кўрилмоқда. Маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтиришга хорижий сармоялар ҳам жалб этилмоқда. Жумладан, Туркия, Италия, Жанубий Корея ва бошқа хорижий мамлакатлар билан ҳамкорликда ташкил этилган қўшма корхоналарда маҳсулотлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Аҳолининг ичимлик сувга бўлган эҳтиёжини қондириш мақсадида кучли босимли сув қувури ўтказилди. Туманда Германиянинг замонавий асбоб-ускуналари ўрнатилган кичик нон заводининг ишга туширилиши ҳам катта аҳамиятга эга бўлди.

“Тошшаҳарйўловчитранс“ давлат ассоциацияси бошқарувининг раиси **Р. Ф. Файзуллаев** йўловчи транспорти ишидаги мавжуд нуқсонларни очиқ тан олди.

— Биз шаҳар аҳолиси олдида қарздормиз, — деди у. — Кўрилаётган чораларга қарамасдан, аҳолига хизмат кўрсатишда тубдан ўзгаришга эриша олганимиз йўқ. Биз автокорхоналар раҳбарларигагина эмас, оддий ҳайдовчиларга ҳам талабчанликни кучайтиряпмиз. Сўнгги бир ярим ойнинг ўзида 300 нафар ҳайдовчи ишдан бўшатилди, уларнинг баъзилари устидан жиноий иш ҳам қўзғатилди.

Ҳайдовчилар таркибини яхшилаш учун уларни тайёрлашни йўлга қўйдик. Ўқув курсларини тугаллаган 300 нафарга яқин ҳайдовчи ишга киришмоқда. Курсларда яна 230 нафар ҳайдовчи ўқияпти.

Ҳозир йўловчиларни ташишга идорага қарашли 520 та автобус ҳам жалб этилган. Улар эрталаб ва кечқурун белгиланган йўналишларда қатнамоқдалар.

Шаҳар электр транспортини жадал ривожлантириш дастури ишлаб чиқилди. Унга кўра бу йил ва келгуси йилда кўплаб янги троллейбус линиялари ишга туширилади.

Республика “Маҳалла“ хайрия жамғармаси бошқарувининг раиси **Ш. Темуров** фуқаролар ўз-ўзини бошқариш идораларининг бугунги кунда кам таъминланган ва муҳтож оилаларга моддий ёрдам кўрсатишдаги хизматларини уқтириб ўтди.

— Президентимиз бу хайрли ва савобли ишни маҳалла оқсоқоллари ва фаоллари зиммасига юклаб, фуқароларнинг ўз-ўзини бошқариш идораларига катта ишонч билдирди. Шаҳар маҳаллаларининг оқсоқоллари бу кам таъминланган ва муҳтож оилаларга ҳукумат томонидан ажратилган маблағларни тақсимлаб, аҳолининг миннатдорчилигига сазовор бўлмоқдалар. Айни пайтда “Маҳалла“ дастурининг тўла ҳажмда изчил амалга оширилаётганлигини мамнуният билан таъкидлаш керак. Тошкент Эски шаҳар қисмини тубдан таъмирлаш ва ободонлаштириш ишларига киришилаётганлиги унинг янги исботидир.

Сессия муҳокама этилган масалалар юзасидан қарорлар қабул қилди.

ШУНДАН СЎНГ депутатлар Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари **Б. А. Хўжаевнинг** “Тошкент шаҳар ҳудудида олинадиган маҳаллий солиқ ва йиғимлар ҳақида“ги ахборотини тингладилар.

— “Маҳаллий солиқлар ва йиғимлар тўғрисида“ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ бир қатор маҳаллий солиқ ва йиғимларни жорий этиш ваколати давлат ҳокимияти маҳаллий идоралари тасарруфидадир. Ана шу йиғим ва солиқларнинг жорий этилиши натижасида Тошкент шаҳар маҳаллий бюджетини қўшимча моддий маблағлар билан таъминлаш имкони туғиляпти. Бугунги сессия муҳокамасига 1995 йилдан бошлаб жорий этиш учун автомобиль воситаларини қайта сотганлик учун олинадиган солиқ ва автотранспортлар сақлаш жойидан фойдаланганлик учун йиғим миқдорлари қўйилмоқда. Бу маҳаллий солиқ ва йиғимлар лойиҳаси тегишли идоралар, халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашининг иқтисодий ислоҳот, бюджет сиёсати ва маҳаллий ўз-ўзини бошқарув доимий комиссияси муҳокамасидан ўтган. Маҳаллий йиғим ва солиқлар тўлашда қатор имтиёзлар бериш ҳам назарда тутилган.

Сессия Тошкент шаҳри ҳудудида олинадиган маҳаллий солиқ ва йиғим ҳақида қарор қабул қилди.

“ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида“ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 21- ва 22-моддасига мувофиқ халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши Тошкент шаҳри бўйича 30 та сайлов округидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлигига номзодлар кўрсатди.

“МАҲАЛЛИЙ давлат ҳокимияти ҳақида“ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 21-ва 23-моддасига мувофиқ ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 27 сентябрдаги “Ўзбекистон Республикаси Давлат мулк қўмитасининг ҳудудий бошқармалари бошлиқларининг мавқеи ва жавобгарлигини ошириш ҳақида“ги қарорига асосан халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитасининг Тошкент шаҳри бўйича бошқармаси бошлиғи **А. Ф. Файзуллаев**ни давлат тасарруфидан чиқариш, хусусийлаштириш ва ишбилармонликни қўллаб-қувватлаш мажмуасининг раҳбари — Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари этиб тасдиқлади.

Сессия ишида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси вазифасини бажарувчи Э. Ҳ. Ҳалилов ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат маслаҳатчиси Т. А. Алимов иштирок этдилар.

Ҳамшаҳарларимиз

МАТОНАТЛИ ОЛИМ ҲАМОН САФДА

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ихтирочи, техника фанлари доктори, Тошкент кимё-технология институти профессори Абдураҳмон Абдураҳимовни республика ёғ-мой саноати корхоналари ишчи-техник ходимлари, соҳа олим ва лойиҳачилари яхши танийдилар. Уруш қатнашчиси фронтдан қайтгач ТошПИга кириб ўқиди, билим олди, ўз устида тинимсиз ишларди. Бир қўллаб илмий тажрибалар ўтказди, фан номзоди бўлди, бўлажак технологларга дарс берди. Ёғлар технологиясини яхшилашга оид илмий кузатувларини тинимсиз давом эттирди. Унинг изланишлари натижасида топилган стационар катализаторлар саноатга йўлланма олди. Тошкент ва Фарғона ёғ-мой корхоналарида саломас олиш технологияси яхшиланди, маҳсулот сифати юқори кўтарилди. Олим етмишинчи йилларда мазкур институтнинг “Ёғлар технологияси“ кафедрасига мудир қилиб тайинланади. У саноат корхоналари учун етук мутахассислар тайёрлаш билан бир қаторда кўпгина шогирдлари билан биргаликда илмий изланишларини давом эттирди. Натижада ҳозиргача унинг раҳбарлигида 17 фан номзоди тайёрланди, икки фан докторининг маслаҳатчиси бўлди. Ходимлари билан ҳамкорликда 45 та муаллифлик гувоҳномалари олишга сазовор бўлди, икки юздан ортиқ илмий мақолалар эълон қилди. Қатор ўқув қўлланмалари, давлат тилида ёзилган услубий кўрсатма ва йўлланмалар яратди. Ўттиз йилдан ортиқроқ давр ичида кафедрага мудирлик қилган устоз республика ёғ-мой корхоналаридаги юзлаб шогирдлари, муҳандис ва техник ходимларига қимматли маслаҳатларини бериб турди, саноатни яхшилашга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшди. Менделеев айтганидек олимнинг уч вазифаси — илмни ривожлантириш, кадр тайёрлаш ва саноатни ўстиришга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшди.

Яқинда Тошкент кимё-технология институти илмий кенгашининг махсус йиғилишида мана шулар ҳақида гап кетди. Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазири Жўра Йўлдошев, Ўзбекистон ФА академиги К. С. Аҳмедов, Ўзбекистон ФА Кимё институти директори, академик З. Салимов, Андижон ёғ-мой комбинати директори ўринбосари М. Аҳмедов, Урганчдаги “Орзу“ ёғ-мой комбинати директори Матёқубов, Республика озиқ-овқат корпорацияси раиси Н. Ҳамидов, озиқ-овқат концерни директори Б. Қосимхўжаев ва бошқалар олимни табрикладилар. Профессорлар шаҳарчаси маҳалла фаоллари номидан, фахрийлар қўмитаси, Республика лойиҳа ташкилотлари ва бошқа кўпгина ташкилотлардан ҳам вакиллар келишиб, матонатли олим ва жамоатчи педагогни етмиш йиллик таваллуд кунлари билан қутлашди. Институт ректори, профессор Т. М. Миркомилов олим ишлаётган жамоанинг эсдалик совғасини топшириб, унга узоқ умр ва ёш мутахассисларни тайёрлашда бундан кейин ҳам улкан ҳиссасини қўшиб боришига муваффақиятлар тилади.

Қудрат АҲМЕРОВ.

Ўзбекистон электр аппаратлари илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида ҳозирги кунда 60 дан зиёд ҳамдўстлик ва хорижий давлатлар билан ўзаро иқтисодий алоқададир. Бунинг боиси, албатта корхонада ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг барчаси сифатлилигидандир. Эргаш Ғозиев 20 йилдан буён ўзининг камтарона меҳнати билан жамоа ютуғига ҳисса қўшиб келмоқда.

СУРАТДА: 06-цех ишчиси Эргаш Ғозиев кичик электр жиҳозини бўёқдан чиқармоқда.

Козим Ўлмасов олган сурат.

Ёрқин сиймолар

ИБН СИНОНИНГ ТЎРТ ЗАМОНДОШИ

Абу Али Ибн Сино — буюк ватандошимиз ўз даври фанининг деярли барча соҳаларида серқирра ва сермаҳсул ижод қилган ва ўзидан бой илмий мерос қолдирган. Бу мероснинг муҳим қисмини Ибн Синонинг бошқа олимлар билан фаннинг турли мавзуларидаги баҳслашувлари ташкил қилади. Ибн Синога замондош йирик математик ва астрономлардан бири Абу-л-Вафо Муҳаммад ибн Яҳё ибн Исмоил ибн Аббос ал-Бўзжоний эди.

Абу-л-Вафо 940 йили Хуросоннинг Бўзжон шаҳрида туғилган ва бошланғич маълумотларни ўз амакиларидан олган. Йигирма ёшида у Ироққа кетиб Бағдодда йирик математик ва астроном бўлиб танилади ва 998 йили шу ерда вафот этади.

Бўзжоний математиканинг назарий муаммолари соҳасида чуқур илмий изланишлар олиб бориш билан бирга амалий астрономия муаммолари билан ҳам шуғулланади. У шундай муаммолардан бирини ҳал қилишда — эклиптиканинг осмон экваторига оғиш бурчагини аниқлашдаги уринишлари ҳақида Беруний ўзининг "Геодезия"сида ҳам гувоҳлик берган. Ибн Сино туғилган 980 йили Абу-л-Вафо қирқ ёшда бўлиб, бу даврда унинг шуҳрати бутун Шарққа тарқалган эди. Ҳатто бу даврнинг илмий муҳитини уқдиришда бу алломанинг фандаги ҳиссаси ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлган. Шунинг учун фан тарихчиси Ж. Сартон X асрнинг иккинчи ярмини ҳақли равишда Бўзжоний асри деб атаган. Ибн Сино давридаги илмий муҳит Бўзжоний номи билан суғорилган эди. У мана шу муҳитда униб - ўсди ва 18 ёшида, яъни Абу-л-Вафо ҳаётдан кўз юмган пайтда ўз даврининг барча илмларидан хабардор бўлган ва табобатда мустақил тажриба ва изланишлар олиб бораётган, етук олим бўлиб танилди.

Ибн Синога замондош математик ва астрономлар тўғрисида сўзлаганда Абу Наср ибн Ироқ ҳақида маълумот келтириш мақсадга мувофиқдир. Абу Наср Мансур ибн Али ибн Ироқнинг таржимаи ҳоли ҳақида мукаммал хабарлар сақланмаган. Лекин унинг Кот хоразмшоҳлари — Ироқийлар хонадонига мансублиги маълум. Олимнинг қаламига йигирмадан ортиқ асар мансуб бўлиб, булардан 12 тасини у шогирдига бағишлаган. Шулардан бири бўлган "Алмажист аш-шоҳий" Хоразмшоҳ Али ибн Маъмунга бағишланган. Асарнинг қўлёзма нусхалари сақланмаган. Номига қараганда, Птолемей "Алмажистий"сининг қайта ишланган шаклига ўхшайди. Ўрта асрларда кенг тарқалган. Шунингдек у Беруний ва Носириддин Тусийнинг асарларида ҳам эслатилади.

Ибн Ироқ асосан сферик тригонометрия ва сферик астрономия масалалари билан шуғулланган бўлса-да математика ва астрономиянинг бошқа масалалари ҳам унинг диққат-эътиборида бўлган. Хусусан унинг "Синд-ҳинд муаллифларида тенглама иккиланишининг сабаблари ҳақида китоб", "Иброҳим ибн Синоннинг юқори сайёралар тенгсизлигини тушунтириш китобини тузатиш ҳақида китоб", "Сунъий йўл билан астурлоб ясаш ҳақида рисола", "Негизлар", "Ўн учинчи китобидаги шубҳали ерни тушунтириш ҳақида рисола". "Геометриядан саволларга жавоб рисоласи" ва бир қанча асарлари сайёралар ҳаракати, ўзидан аввал ёзилган астрономик асарлардаги янглишликларни тузатиш, уларни изоҳлаш, астрономик асбоблар ясаш каби масалаларга бағишланган. Абу Наср каби Ироқнинг фан тарихидаги энг буюк ҳиссаси аввало унинг Берунийдек сиймони тарбиялаб, вояга етказганидадир. Бўлажак олимни у болалик чоғлариданоқ маълум мақсадга қарата йўналтирди ва илмий қизиқиш доирасини ифодалаб берди.

Энди Ибн Синога замондош олимлардан Киё Кушёр (тўлиқ номи Абулҳасан Кушёр ибн Лаббон ал-Жилий) — Ўрта осиёлик математик ва астроном ҳақида тўхталсак. У Каспий денгизининг жанубидаги Гилён шаҳрида туғилган. "Ҳинд арифметикасининг негизлари" асарида олтмишли саноқ тизимини биринчи марта тўла баён қилган. Унинг "Мукаммал астрономик жадвал" асари энг йирик зижлардан ҳисобланади. Кушёрнинг "Масофалар ва жисмлар ҳақида рисола", "Астролябия ҳақида китоб" ва бошқа асарлари маълум.

Абулҳасан Али ибн Аҳмад ан-Насавий (туғилган йили номаълум, тахминан 1030 йилда вафот этган) — Ўрта осиёлик математик. Кушёр ибн Лаббон ал-Жилийнинг шогирди. Наса шаҳрида (ҳозирги Ашхобод яқинида) туғилган. Аввал бувайҳий султонлари, сўнгра Маҳмуд Ғазнавий саройида хизмат қилган. У "Ҳинд арифметикаси ҳақида етарлича маълумот" номли асар ҳамда Менелей ва Архимед асарларига шарҳлар ёзган. Унинг асари бутун соялар, ўнли касрлар устида амалларга, олтмишлик касрларга бағишланган тўртта мақоладан иборат. Асардаги таркибий квадрат ва куб илдиз чиқариш қоидалари айниқса диққатга сазовордир.

Юқорида Ибн Синога замондош математик ва астрономлар энг йирикларининг ижоди ҳақида қисқача тўхталиб ўтдик. Бироқ Яқин ва Ўрта Шарқнинг бошқа ерларида яшаб ижод этган ҳамда Ибн Сино давридаги аниқ фанлар тараққиётига бебаҳо ҳисса қўшган олимлардан Муҳаммад ибн Абдул Азиз ал-Ҳошимий (X аср), Абдураҳмон ибн Юнус (950—1009), ал-Каражий (X—XI аср), Абу Саид Сижизий (X—XI аср), Абу Жаъфар ал-Хозин (X аср), Абу-л-Ҳасан ибн ал-Ҳайсам (965—1039) ва шунга ўхшаш бир қанча олимларимизнинг илмий қарашлари беқиёсдир.

Ибн Сино билан бир қаторда бу олимларнинг, жумладан Абу Саҳл Масиҳий, Абдураҳмон ас-Сўфий, Абу Ҳомид ас-Соғоний, Абу-л-Фазл ал-Хиравий, Сулаймон ибн Исмат ас-Самарқандий ва Аб-л-Хайр Ҳаммор каби математик ва астрономлар ижоди ҳам ўз тадқиқотчиларини кутмоқда. Ҳозирги кунгача уларнинг асарлари тўлиқ ва мукаммал, ҳатто айримлари қисман бўлсада ўрганилмаган. Бу олимларнинг асарларини ўрганиш ва илмий шарҳлар ёзиш бизнинг келажак авлод учун фойдадан холи эмас.

Гулором МАШАРИПОВА.
Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институтининг илмий ходими

30 октябрь — Ўзбекистон автомобиль транспорти ходимлари куни

У ЮРГАН НУРЛИ ЙЎЛЛАР

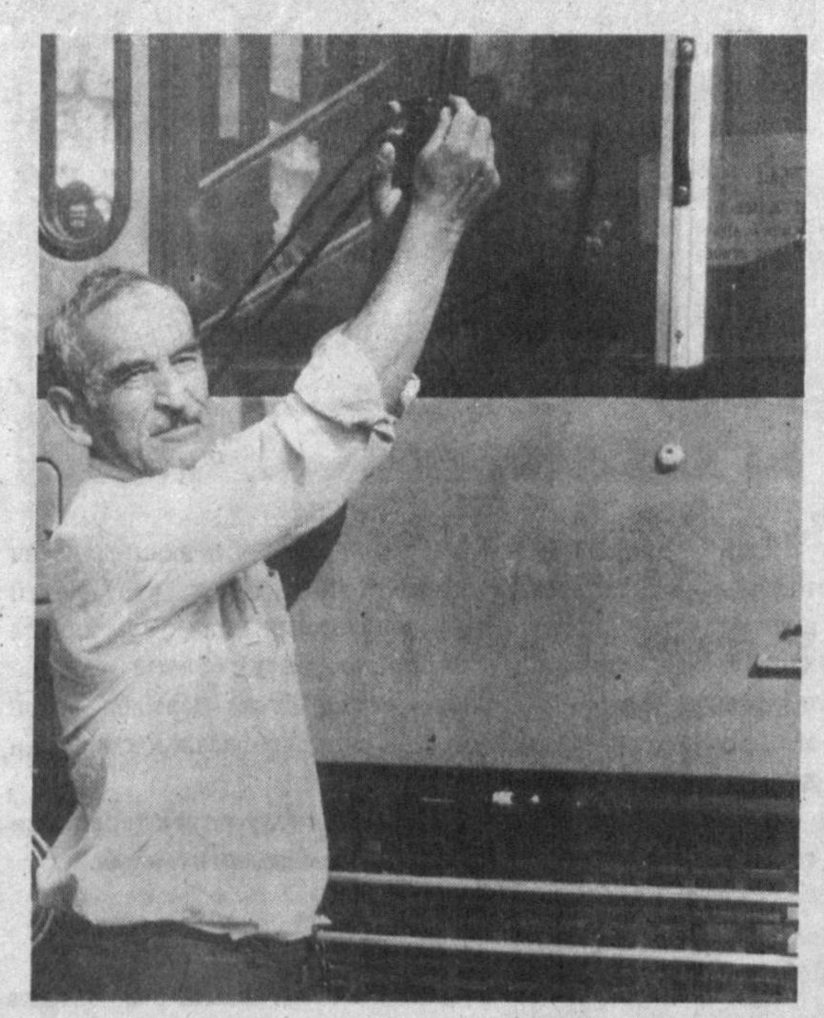

Ўрда яқинида жойлашган Қашқар маҳалласида асосан ҳунармандлар яшарди. Оила бошлиғи Нурмат ака тонг саҳарлаб от-аравада таниш-билиш ҳунармандлар молини ташиш билан рўзғор тебратарди.

Йиллар ўтиб катта ўғил Аҳмаджоннинг бўйи чўзилиб қолди. У ўрта мактабни тугатдию, лекин ҳеч бир олийгоҳга ҳужжат топширмади. Дорихонада, қурилишда, тамаки фабрикасида ишлади. Баъзида эса бирорта ҳунарни мустақил эгаллаб олмаганидан хуноби ошарди. Шундай кезларнинг бирида хаёлига ҳайдовчилик касбини танлаш фикри келиб қолди. Унинг бу таклифига оила аъзолари қўшилишди.

Аҳмаджон машинани мустақил бошқарган кун ва шу куни рўй берган бир воқеани ҳали ҳамон эслайди.

... Кафтдек текис йўлда 83-18 ТНБ рақамли автобус йўловчиларни қалқитмай бир текисда борарди. У охирги бекат —"Қорасув"та келиб тўхтади. Одамлар салондан тушгач бир зумда ҳеч ким қолмади. Шу чоқ Аҳмаджоннинг кўзи орқа ўриндиқда ётган қора сумкага тушди. Уни навбатчи хонасига келтириб ичини очди. Қараса Чирчиқ шаҳрида яшовчи Солиҳа Комилова номига берилган паспорт. 50 минг сўм пул ва бир жуфт никоҳ узуги.

А. Алимуҳамедов топилмани эгасига зудлик билан қайтариш йўлларини излади. Шу пайтда навбатчи хонасига ўрта ёшдаги аёл энтикиб кириб келди.

— Хайрият, шу ерда экансиз укажон, автобусингизда сумкани унутиб қолдирибман. Келин тушираётган эдим, тўй қувончларини ўйлаб сумкам ёдимдан кўтарилибди.

— Шу сумка сизникими?

Ичида нимаси бор?

Аёл ҳаяжонланиб ичидаги қимматли буюмни бирма - бир санаб берди. Сўнгра топилмани суюна-суюна олиб Аҳмаджонга миннатдорчилик билдирди.

Аҳмаджоннинг чиройи очилди. Кейин овознигорда унинг қувноқ товуши янгради:

— Ҳурматли йўловчилар! Чипта олишни, ёш болали ва ногиронларга жой беришни унутманг.

Биз яқинда Аҳмаджон Алимуҳамедов меҳнат қилаётган 2-автокорхонада бўлдик. Турли миллат вакилларидан таркиб топган жамоада ҳамжиҳатлик, бир-бирларини ҳурмат қилиш, ташвиш ва қувончли кунларда ҳамкасбларини моддий қўллаш анъанага айланган. 300 кишилик жамоа аҳолига юксак маданий хизмат кўрсатиш иштиёқида ижодий изланиб келяпти.

Автокорхонада 300 га яқин машина бор. Шулардан 120-126 таси ҳар куни сарой дарвозасидан тонг саҳарда чиқиб, ярим тунгача белгиланган йўналишларда ҳаракат қилади. Агар биз биргина машъал ҳайдовчи Аҳмаджон Алимуҳамедов жавлон уриб меҳнат қилаётган 63-автобус йўналиши фидокорларининг бир кунлик ҳаёти билан танишиб чиқсак ушбу автокорхонанинг умумий иш ҳажмини кўз олдимизга келтириш қийин бўлмай қолади.

Давид Яҳёев бошчилигидаги бу ҳайдовчилар бир кунда 250-260 чақирим йўлни хатарсиз босиб ўтиб ўртача 10-12 литр ёнилғини тежаб қолишга эришишяпти. М. Горький метро бекати— Қорасув бекати оралиғида чорраҳалар кўп, ўнқир-чўнқир, дўнг ерлар ҳам учраб туради. Машинани бир маромда бошқариш учун юксак маҳоратли касб эгаси бўлиш керак. Аҳмаджон шу масъулиятни шараф билан уддалаб келаётган чапдаст уста. 1-тоифали бу ҳайдовчининг хатарсиз босиб ўтган йўлини 1 миллион 300 минг чақиримга етганлиги унинг учун катта шараф бўлди. Ҳуснитдин Муҳитдинов, Раҳматилла Раззоқов, Жонтемир Жўраев кабилар ҳам режага қўшимча 1,5 миллион йўловчи манзилини яқин қилишда Аҳмаджон сингари ишчанликни қўлдан бермай келаётирлар.

— Ҳожатбарор бўлиш яхши, кўнгилсиз ҳодисалардан ўзи асрасин,— дейди А. Алимуҳамедов биз билан суҳбатда.— Сенга бириктирилган машина оилангни боқадими уни кўз қорачиғидек авайлашинг шарт, техника ҳар жиҳатдан мустаҳкам ва ишончли бўлса йўлинг ҳам бехатар бўлади.

Аҳмаджон 20 нафар ёшга ҳайдовчилик касбини эгаллашга ёрдамлашган бўлса шогирдларининг барчасига ҳам ўзининг яхши хислатларини ўргатди. Шунинг учун кўпчилик уни автокорхонада "уста" деб чақиришади. Бу кенг маъноли тахаллусни олиш ҳаммага ҳам насиб қилавермайди. Касбини севган, оиласини улуғлаган, ахлоқ ва одобда намуна бўлган инсонгина ушбу шарафли номни олишга муяссар бўлади. Аҳмаджон ака эса шундай шарафга муяссар бўлган, ҳайдовчилик касбига ихлос қўйган минглаб фидойилардан биридир.

Фаттоҳ АБДУРАҲИМОВ,
Усмон МУҲАМЕДОВ.
СУРАТДА: моҳир ҳайдовчи Аҳмаджон Алимуҳамедов.

Бу — қизиқ

ҲАММАМИЗ БИЛГАН БУЮМ

Турмушимизда кенг қўлланилаётган қайчи қачон пайдо бўлган? Унинг келиб чиқиш тарихи кўпчиликни қизиқтириши табиий.

Бундан тахминан минг йиллар илгари бир косиб 2 дона ўткир пичоқни мих ёрдамида бирлаштириб, бандини думалоқ қилиб букади. Шу тариқа биз ишлатаётган қайчининг илк намунаси юзага келади. Бундай кўринишдаги қайчилар қадимда Смоленск яқинида олиб борилган қазилмалар пайтида топилган.

Қадимда қайчилар темир, пўлат, кумушдан ясалиб, уларга турли хил тасвирлар туширилган. Энг қимматбаҳолари ҳатто олтиндан тайёрлангани маълум. Усталар безаклар туширишга шу даражада берилиб кетишганки, баъзи пайтларда улар ҳатто қайчидан фойдаланишга ҳалақит берган.

XI-XII асрларга келиб бу буюмлар турли хил йўналишдаги касбларга "ўргатила" бошланди. Улардан бири чарм қирқиш учун ишлатилса, бошқаси сартарошлик, яна бири тиббиётда асқотди.

XI аср ўрталарида пайдо бўлган пилтали қайчилар алоҳида эътибор қозонганини айтиб ўтиш зарур. Диққатга сазовор жойи шундаки, уларнинг ўткир тиғига пилик бўлакларини қирқиш учун кичик қутилар жойлаштирилган эди. Бандлари эса ҳар хил шаклчалар кўринишида ясалиб, усти табиат расми акс эттирилган безаклар билан қопланганди. XII асрдаги темир ёки бронзадан ишланган қимматбаҳо қайчилар махсус ғилофлар билан таъминланган.

Орадан вақт ўтиши билан турмушимизга чуқур сингиб кетган бу буюмни янада такомиллаштириш, унинг янги кўринишларини ихтиро қилиш давом эттириларди. XIII асрда тиғлари букилган қайчилар ҳам ишлана бошланди. Уларнинг устки қисмига ишлатаётган кишининг хоҳишига қараб ов пайти манзаралари, табиат инъомлари ва бошқа шахсий белгилар ишланган.

Россияда қайчилар ҳунармандлар томонидан тайёрланиб, улар асосан пичоқлар ясаладиган губернияларда оммалашган.

Бугунги кунга келиб қайчилар қай даражада кенг қўлланилаётганини тасаввур этиш қийин. Бу буюм ёрдамида матолар, металлар қирқилаяпти, жонли деворларга пардоз бериляпти, қўй-эчкиларнинг жуни олиняпти...

Шуни ҳам айтиб ўтиш кераки, қайчиларни тайёрлашда янги турдаги материаллар пайдо бўлмоқда. Масалан, Японияда махсус сополдан тайёрланадиган қайчилар ўзлаштирилди. Ихтирочилар электр дрелларга ўрнатиладиган ҳамда электрон ҳисоблаш машинаси ёрдамида ишлатиладиган қайчиларни яратишда ҳам бош қотиришяпти.

Шавкат САЪДИЕВ.

Юртимиз довруғини таратганлар

Ниҳоят, Ўзбекистон терма жамоаси жаҳон футбол майдонига чиқди. Айни кунларда футболчиларимизнинг XII Осиё ўйинларидаги улкан ғалабаси ҳақидаги хушхабар бутун жаҳон матбуоти саҳифаларида шов-шувли ҳодиса сифатида кезиб юрибди. Ҳар бир мамлакатнинг миллий терма жамоаси маълум даражада ўша халқнинг ҳис-туйғулари ва руҳиятини ўзида намоён қилади. Масалан, гарчи ўйин қоидалари ҳамма учун бир хил бўлса-да, майдонда тўп сураётган инглиз терма жамоасининг ўйини немисларникидан яққол фарқ қилади. Италияликларнинг ўзига хос тактикасини Бразилия футболи билан таққослаш мумкин эмас. Мана, ниҳоят футбол мухлислари орасида "ўзбек футболи" деган ибора ҳам пайдо бўлиб, мустаҳкам ўрин олди. Спортчиларимизнинг муваффақиятлари, айниқса, футболчиларимизнинг бирин-кетин эришган ёрқин ғалабаларидан сўнг "Ўзбекистон" номи ҳамманинг тилида янграй бошлади. Япониялик мухлислар ҳатто "Яшасин, Ўзбекистон!" деган иборани ўрганиб олишди ва футболчиларимизни қизғин қўллаб-қувватладилар. Буни биз "ойнаи жаҳон" орқали кўриб ҳам гувоҳ бўлдик.

Ҳа, терма жамоамизнинг биринчи қадами қутлуғ бўлди. Улар ўз мухлисларини ниҳоятда хушнуд этдилар. Шунинг учун Тошкент аэропортида Осиё ўйинларидан қайтган спортчиларимизни кутиб олувчилар орасида Фарғона-ю Андижон, Самарқанд ва Қашқадарёдан етиб келган мухлислар ҳам бор эдилар.

Биз терма жамоамизнинг бош мураббийси Рустам Акромов билан учрашиб, у кишига бир неча саволлар билан мурожаат этдик.

"ОЛТИН ЖАМОА"

— Рустам ака, терма жамоа тузилганига эндигина уч йил бўлган бўлса-да, шу вақт ичида миллионлаб мухлисларнинг муҳаббатини қозонди. Шу йилнинг баҳорида ўтказилган Халқаро Тошкент турнирида Марказий Осиёнинг 5 та давлати терма жамоалари ўртасида биринчи ўринни олиш, 3 сентябрь куни бўлиб ўтган Мустақиллик кубогида Голландиянинг "Витесс" ҳамда "Нек" клубларини мағлубиятга учратиб бош совринни қўлга киритиш ва ниҳоят, Хиросимадаги турнирда Осиё чемпиони деган юксак унвонга сазовор бўлиш... Бунинг сири нимада?

Бунинг энг асосий омили— Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг спортнинг бу энг оммавий турига алоҳида эътибор билан қараётганлиги ва футболни ривожлантириш тўғрисида кундалик ғамхўрлик қилаётганлигидир. Ўтган йилнинг бошида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси "Ўзбекистон Республикасида футболни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги махсус қарор қабул қилгани футболимизга янада кенгроқ йўллар очиб берди. Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш ўринлики, футболга биздагидек давлат миқёсида махсус қарор қабул қилиниб, эътибор берилиши бошқа ҳеч қайси давлатда бўлмаган. Бундан ташқари, республикамиз Бош вазири Абдулҳошим Муталов республика футбол федерациясига раҳбарлик қилмоқда. Ҳар бир йирик мусобақа олдидан футболчилар билан учрашиб, уларга оқ йўл, муваффақиятлар тилаш ҳам, биласизми, бу қанчалик катта руҳий мадад бўлади.

Футболчиларимизда юрт фуқаролиги, ватанпарварлик ҳисси жуда юқори. Чунончи, чет эл жамоаларида тўп сураётган Азамат Абдураимов, Миржалол Қосимов ва Игорь Шквиринлар ҳам жамоамизнинг ҳар бир ўйинига дарҳол етиб келишади.

— Хориждаги етакчи жамоаларда ўйнаётган футболчиларимиз ҳақида фикрингиз қандай?

— Уларни жамоамизнинг таянчлари, асоси дейишим мумкин. Қолган ўйинчилар ҳам ушбу "учлик" атрофига осонгина, бир-бирларини тушунган ҳолда бирикишади. Шу тариқа, аҳил, кучли ва уюшган оила каби жамоани ташкил қилганмиз.

Футболчиларимизнинг хорижий жамоаларга таклиф этилиши — футболимизнинг жаҳон миқёсида тан олиниши ҳамдир.

— Қайси футболчини жамоанинг "юраги" дея оласиз?

— Юқорида айтганимдек, ҳар бир футболчининг жамоада муносиб ўрни бор. Шунинг учун яққол бир кишини кўрсатиш қийин. Миржалол Қосимов, Азамат Абдураимов, Игорь Шквирин ва Юрий Шейкинлар бундай номга баббаробар муносиб дейишим мумкин. "Навбаҳор"дан чиққан, ҳозир МҲСК.да тўп сураётган Февзи Давлетовдан ҳам умидимиз катта.

— Осиё ўйинларини бошлашдан олдин қандай фикрда эдингиз?

— Ўйинларга жўнашдан олдин, дастлаб майдонга тушаётган жамоаларнинг ўйин услубию, тактикаларини яхшилаб ўргандик. Ростини айтганда, мўлжалимиз — чорак финалгача чиқиш эди. Финал ҳақида эса олдиндан режа тузмагандик.

— Кунчиқар мамлакатдаги энг эсда қоладиган беллашувлардан бири бу Жанубий Корея билан бўлган ўйиндир. Бу ҳақда сиз қандай фикрдасиз?

— Жанубий Корея терма жамоаси 4 марта жаҳон чемпионатида қатнашган. Ўтган йили сентябрь ойида Деҳлидаги халқаро турнирда бу жамоанинг ўйинларини кузатганман. Жуда кучли жамоа. Шунинг учун, ўйиндан 2 кун олдин Биродар Абдураимов билан бирга футболчиларимизни обдон руҳан тайёрладик. Кўпроқ ҳимояга эътибор беришни лозим топдик. Шу мақсадда ушбу ўйинда 6 нафар ҳимоячини майдонга туширдик. Мақсадимиз — биринчи бўлимда асосан фақат ҳимоя билан чегараланиш, иккинчи таймда эса, ҳимояни бўшаштирмаган ҳолда ғалаба келтирадиган голни уриш эди. Ҳаммаси мўлжаллаганимиздай амалга ошди. Таниқли мураббий Анатолий Бишовец раҳбарлик қилаётган Жанубий Корея терма жамоаси видеоёзувлар орқали жамоамизнинг ўйин тактикасини пухта ўрганганлиги кўриниб турарди. Улар Шквирин ва Қосимовга кучли ҳимоячиларини бириктириб қўйдилар. Дарвозабон Ю. Шейкин аъло даражада маҳорат кўрсатди. А. Федоров, У. Рўзимов, И. Шарипов, Ш. Мақсудовларнинг меҳнатлари ҳам таҳсинга сазовор бўлди. Жанубий Корея терма жамоаси билан бўлган беллашувдан сўнг, финалда хитойлик футболчилар устидан эришилажак ғалабага ишонч ва умид янада кучайди. Шунинг учун, финал ўйинининг дастлабки дақиқалариёқ футболчиларимизнинг уюшган ва дадил ҳужумлари билан бошланди...

— Терма жамоанинг келгуси режалари ҳақида ҳам тўхталсангиз.

— Асосий мақсадимиз — жамоамизнинг ўйиндаги формасини бир хилда сақлаш. Ёш ўринбосарлар тайёрлашга катта эътибор қаратамиз. Январь ойида Бангладешда Осиё ва Европа жамоалари ўртасида салмоқли халқаро турнир ўтказилиши ҳақида хабар олдик.

Албатта, унда бизнинг ҳам қатнашиш ниятимиз бор. Шундан сўнг Олимпия мусобақаларига саралаш ўйинлари, хуллас, мухлислар ишончини доимо оқлаш. Энг олий ниятимиз — албатта, жаҳон биринчилигида иштирок этиш!

— Қизиқарли суҳбатингиз учун раҳмат. Доимо ғалаба ёр бўлсин!

Суҳбатдош Бахтиёр ҲАЙДАРОВ.
СУРАТДА: терма жамоамизни япон тупроғида бутун жаҳон олқишлаётган ҳаяжонли лаҳзалар.
Абдуvоҳид Тўраев олган сурат.

● Ихчам тақриз

ҚАДРИЯТЛАР ТАЛҚИНИ

Ҳадислар, шарқ алломаларининг ахлоқ-одобга оид асарлари, хусусан халқ оғзаки ижодидаги қарашларидан келиб чиқиб одобнома, пандиома асарлар яратиш бугунги кунда ҳам анъанага айланиб бораётганлиги қувонарлидир. Поклик ва маънавий қадриятларга эхтиёж сезилаётган бир пайтда таниқли олим, филология фанлари доктори, профессор Малик Муродовнинг "Ўқитувчи" нашриёти яқинда чоп этган "Олтин сандиқ очилди" рисоласининг китобхонлар қўлига етиб бориши айни муддао бўлди.

Маълумки, ижодкор у шоир ёки ёзувчи, хоҳ олим бўлсин қалби ва шуурига келмайдиган мавзуда асло қалам тебратмайди. Шу нуқтаи назардан Малик Муродов "Олтин сандиқ очилди" китобини ўзи бутун умри давомида ўрганаётган халқ оғзаки ижодидаги пурмаъно қарашлар асосида яратганлиги алоҳида эътиборга моликдир. Муаллиф мазкур китобни халқ оғзаки ижодидаги илғор қарашлардан бошқаларни ҳам шунчаки, хабардор қилиш мақсадидагина ёзган эмас, балки, бу тушунчаларнинг шуларнинг одоб ва ахлоқий тарбиясида ўрни беқиёслигини чуқур ҳис этиб болаларбоп тилда яратган.

Муаллифнинг "Олтин сандиқ очилди" китоби унинг "Нон қадри", "Ҳовли олма, қўшни ол", "Маҳалла бор-йўғим", "Ибратнома", "Одобнома", "Қадриятлар қадри" каби китоб ва рисолаларига ҳамоҳанг бўлсада, аммо ёзилиш услуби ва мавзу кўламининг кенглиги билан алоҳида хусусиятга эга. Мазкур китобдаги фикрлар Оқил бобо тилидаги пандномa тарзида тушунарли баён этилган. Китобда "Меҳмон одоби", "Тилга эътибор — элга эътибор", "Устоз отадан улуғ", "Ота — ақл, Она — идрок" сингари ўттизга яқин мавзу қаламга олинган. Мавзуларнинг ҳар бири бугунги ёшлар ҳаётида маънавий озиқ бўлиши ҳеч шубҳасиздир.

Муаллиф ҳар бир мавзу баёнида халқ мақолларидан унумли фойдаланган. Зеро, жуда кўп мақоллар — ахлоқ, инсоний фаҳм-фаросат билан боғлиқ бўлиб, унда одамзоднинг ҳаётий кузатишлари донишмандномa ҳолатида умумлаштирилиб халқнинг умумий хулосаларини ибратомуз тарзда ифодалайди. Бу билан мақоллар одоб-ахлоқий тарбия бўйича ва хусусан, инсоннинг маънавий камолотида муҳим аҳамиятга эга.

Рисоланинг яна бир муҳим жиҳати халқ педагогикаси ғояларини ўта моҳироналик билан сингдириб юборилганлигидир. Умуман, китобнинг аҳамияти хусусида яна қатор гапларни айтиш мумкин.

Бизнинг назаримизда китобда қайтадан ўйлаб кўрилиши зарур бўлган жиҳатлар ҳам йўқ эмас. Баъзан қатор ҳикматли гаплар халқ мақоллари деб қайд қилинади. Бизнингча китобда ажойиб халқ мақолларидан бевосита фойдаланиш ҳар жиҳатдан фойдалироқ бўлар эди. Албатта, бизнинг бу каби шахсий фикрларимиз китобнинг савияси ва қимматини асло пасайтирмайди.

Умуман, зикр этилаётган китоб халқнинг тарбиявий даҳоси тўғрисида қимматли маълумотларга эга бўлиш билан бирга, келажагимиз бўлмиш болаларни тарбиялаш борасидаги ишимизда муҳим амалий аҳамиятга ҳам эгадир.

Муҳаммаджон АҲМЕДОВ.
Норбек УСАНОВ.

Ўлкамизнинг шифобахш ўсимликлари

"БЎСАСИ ОЛОВ"

МАЪЛУМКИ, қалампир бир йиллик, бўйи 30-60 сантиметргача етадиган ўт-ўсимлик, пояси тик ўсувчи қиррали. Барги оддий, тухумсимон, ўткир учли, гуллари оқ. Меваси кам сувли, қалин пўстли, кўп уруғли. Навларининг меваси ялтироқ, қизил ва сариқ рангли, мазаси аччиқ ва чучук бўлади.

Қалампирнинг ёзишга арзигулик тарихи ҳам бор. Уни биринчи бўлиб сайёҳ Христофор Колумб Испанияга олиб келган эди. Ҳиндулар қалампирни кўп таомларга қўшишар, баъзи хасталикларни даволашда ишлатишар эди, "Қалампир ичида олов худоси бор," деб билишарди.

Эрамизнинг II асри бошларида биз ҳозир туз қатори тўкиб-сочиб ишлатадиган гармдори (қалампир) кўзга сургудек азиз бўлган, кумуш қатори қадрланган. Кўпгина шаҳарлар, давлатлар олди-бердида уни қимматбаҳо металл даражасида фойдаланишган. Гармдорига ер харид қилиш, уни сеп эвазига бериш, унинг эвазига фуқаролик ҳуқуқини сотиб олиш мумкин бўлган. Ўрта асрда бировнинг жуда бой эканлигига нисбат бериш учун "гармдори қопи" деган иборани ишлатишган.

Таниқли пазанда Карим Маҳмудовнинг ёзишича, 1585 йилда венгер ботаниги Крузий қалампир ўсимлиги таркибини атрофлича тасвирлайди. У уруғни ўша вақтларда Венгрияни истило қилган турк аскарлари олиб кетган бўлсалар керак, деган тахминни билдиради.

Ҳар ҳолда мадёр пазандалигида Европадаги бошқа халқларга нисбатан қалампир анча кўп ишлатилади, бу билан мадёр пазандалиги шарқ пазандалигига ўхшаб кетади.

Нақл қилишларича, Буда шаҳрига ҳоким бўлиб олган турк подшосининг ҳарамида мадёр қизи гўзал Иланка чўри бўлган экан. Венгерлар Буда шаҳрини турклардан қайтариб олганларида бир аскар йигит Иланкани ҳам озод қилади. Озод бўлганлигига миннатдорчилик маъносида гўзал Иланка йигитга ўпич берганида, лабларидан олов чақнагандек бўлиб кетади. Иланка қалампирли овқат еган экан-да. Улар хилват бир қишлоққа бориб яшайдилар, деҳқончилик қилиб қалампир экадилар. Ўшандан буён: "Мадёр қизларининг лабида илоҳий олов ёнади" деган нақл оғиздан-оғизга ўтиб келади. Қалампирнинг Тошкентда гармдори, яъни иссиқ дори дейилишида ҳам гап борга ўхшайди.

Қалампирнинг асосий навлари ҳамда турлари Мексика ва Гватемала марказий районларида ўсади, зеро бу ерлар айни унинг ватани ҳамдир. Ҳозирги пайтда қалампир ҳамма вилоятларда ўстирилади. Улар мевасининг тузилиши, ранги ва аччиқлиги жиҳатидан бир-биридан фарқ қилади. Меваси таркибида қанд, оқсил, эфир мойи, C, каротин, P, B1, B2 каби дармон-дорилар, алколоидлар, микроэлементлар (натрий, калий, темир) сақлайди.

Халқ табобатида қалампир ел ҳайдовчи, иштаҳани очувчи омил сифатида қўлланилади. Ел ҳайдовчи сифатида қалампир суюқ таомларга қўшилади, истеъмол қилингач, иссиқроқ бўлиш учун кўрпага ўранилади. Янги қалампир мускуллар оғриганда қўйилади. Мабодо янги қалампир бўлмаса қуритилган қалампирни кукун ҳолига келтириб, илиқ сувда аралаштирилади ва бўғин оғриқларига суркалади. Қалампирда юрак, мия иш фаолиятини кучайтириш, таом ҳазмини яхшилаш, пешоб ҳайдаш хусусияти бор. У изтиробли йўталда, қорин дам бўлганида фойдали семизликнинг олдини олади. Замонавий табобатда қалампир парҳез ва доривор сифатида ишлатилади. Қалампир мевасидан спиртли эритма, суртма малҳам, қалампирли пластирь тайёрланади.

Қалампирни фойдали экан деб, кўп истеъмол қилиш мумкин эмас, аъзои танага зарар қилади, айниқса меъда ва ичакларга. Бавосил хасталигига чалинган беморлар қалампир есалар қон келишини кучайтиради. Меъда, ичак яраси бор, жигар, буйрак хасталигига дучор бўлган кишиларга аччиқ қалампир тавсия этилмайди.

Ширин қалампир камқонликда, кучсизликда, дармондори камлигида қўлланилади. Таом ҳазм қилиш фаолиятини яхшилайди.

Мирзамир МИРЗАШАРИПОВ,
доришунос.

Ҳар тўғрида

Хитой. Ҳар йили бу мамлакатда уч миллионга яқин одам мия томирлари хасталикларидан вафот этади. Шунга кўра Пекин акупунктура, ортопедия ва травматология олий ўқув юртига қарашли госпиталнинг асаб хасталиклари бўлими раҳбари профессор Ванг ишлаб чиққан игна билан даволаш усули муваффақиятлар гарови бўлмоқда. Бу усул фалаж хасталигини даволашда 94,5 фоиз самара бераётир.

СУРАТДА: профессор Ванг Дуани акупунктура терапияси соҳасидаги ўз тадқиқотларини мукаммаллаштирмоқда.

(Синъхуа — РАТА — ТАСС сурати).

x x x

Ҳўкиз шоҳининг таъми қай даражада мазали эканлигидан қатъий назар уни тотиб кўриш хавфли уринишдир. Аммо испаниялик матадор Жесулин де Убрик томошабинларни ҳайратга солиш учун бундай қалтис ҳаракатдан ҳам тоймайди.

РАТА — ТАСС сурати.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

ҲАФТАЛИК КЎРСАТУВЛАР

Душанба, 31

ЎзТВ I

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 "Ёшлик" студияси. "Эъзоз".
18.55 Эълонлар.
19.00 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 Мусиқий дақиқалар.
19.40 "Тараққиёт".
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 "Ўзбекистон" ахбороти.
20.55 Эълонлар.
21.00 Юнус Ражабий номидаги мақомчилар ансамблининг концерти.
21.45 Саид Аҳмад. "Келинлар қўзғолони", Аброр Ҳидоятов номидаги Ўзбек драма театрининг спектакли.
23.15 — 23.40 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II

"Тошкент" студияси таништиради:
18.30 "Полопон".
19.00 "Бу бўстон аро..." Ф. Аҳмадалиев, Б. Маҳкамов.
19.35 "Устозлар ва шогирдлар".
20.05 "Излаган имкон топади".
20.35 "Шохсупа сари" (рус тилида).
21.05 — 22.35 "Учишга рухсат этинг". Бадиий фильм.

ЎзТВ III

18.00 — 19.20 Туркия телевидениеси.
*
19.20 "Мультикарусель".
19.30 "Истиқлол ва демократия".
"ОМАД" таништиради:
20.00 "Совға".
20.30 "4/8". Мусиқий кўрсатув.
20.50 Эълонлар.
20.55 Видео — "О".
22.35 Рок ҳақида.
23.05 "Курьер".
23.25 "Яна об-ҳаво ҳақида".
23.35 — 23.45 "Постфактум". Ҳафта мобайнидаги газеталар шарҳи.

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ

18.00 "Лабиринт". Ҳамкорликка таклиф.
18.30 "Шеърият альбоми".
18.50 Янгиликлар.
19.00 "Тиғиз пайт".
19.30 "Фолк-клуб". Сариқ майса.
20.00 Волейбол. Жаҳон чемпионати. Хотин-қизлар. Финал. Бразилиядан кўрсатилади.
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.40 — 23.50 Ф. Брукнер. "Наполеон-1". В. Маяковский номли Москва академик театрининг фильм-спектакли.

Сешанба, 1

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 "Самолёт қайтарилди". Бадиий фильм.
10.15 "Нақшлар бўстони". Телефильм.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари.
11.00 Немис тили.
11.20 "Ёшлик" студияси. "Фахрийлар — фахримиз".
12.00 — 14.00 "Синов даври". Телеканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 "Ёшлик" студияси. "Онамнинг ўгитлари".
18.55 Эълонлар.
19.00 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 Спорт хабарномаси.
19.30 "Буни умр дерлар..." Маъмуржон Тўхтасинов куйлайди.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 "Ўзбекистон" ахбороти.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Адолат йўлида". Республика Адлия вазирлигининг 70 йиллиги олдидан.
21.30 "Қаҳратон м рт". Бадиий фильм.
23.05 — 23.30 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II

"ОМАД" таништиради:
18.30 "Мультфейерверк".
19.15 Ўзбекистон солиқ инспекцияси иш фаолиятидан.
19.30 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
20.00 "Видеогид".
20.20 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
21.00 — 23.00 "Кинонигоҳ".

ЎзТВ III

18.00 — 19.20 Туркия телевидениеси.
*
19.20 "Мультикарусель".

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

19.30 "Би-Би-Си" янгиликлари.
19.45 "Дурдаршн" телекомпаниясининг кўрсатувлари (Ҳиндистон).
20.45 "Санта-Барбара". Телевизион бадиий фильм.
21.35 "Бизнен мирас" (татар тилида).
22.15 "Уорлднет" телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
22.30 "Гиёҳвандлик гирдоблари".
23.10 "Умид" (уйғур тилида).
23.40 — 23.55 "Си-Эн-Эн" янгиликлари.

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ

6.30 — 9.00 "Тонг".
***
18.00 "Рус олами".
18.30 "СБ" жумбоғи".
18.40 "Ҳужжатлар ва тақдирлар".
18.50 Янгиликлар.
19.00 "Гол".
19.30 "Шаддод Роза". Телесериал (Мексика).
19.55 "Мавзу".
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.40 "Илк манбадан"
21.50 — 23.30 Бадиий фильм.

Чоршанба, 2

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 Буюк Ғалабанинг 50 йиллиги олдидан. "Комендантлик соати". Бадиий фильм.
10.20 "Авлод соғлиги — юрт бойлиги". Телефильм.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Ботаника.
11.00 Янги алифбони ўрганамиз.
11.30 "Ёшлик" студияси. "Шижоат".
12.15 "Муҳаббатни куйлайман". Мусиқий композиция.
12.45 — 14.45 "Биз танлаган йўл". Телеканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 "Ёшлар ижоди". Илҳомжон Фармонов.
18.35 "Ислоҳот одимлари".
18.45 Шеърий дақиқалар.
18.55 Эълонлар.
19.00 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг 60 йиллиги олдидан. "Драматургия: кеча, бугун, эртага".
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 "Ўзбекистон" ахбороти.
20.55 Эълонлар.
21.00 Замонавий ўзбек қўшиқларининг "АНОР" телевизион танлови.
22.00 "Оловнинг тизгинланиши". Бадиий фильм. 1-серия.
23.20 — 23.45 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II

"Тошкент" студияси таништиради:
18.30 "Ўз ҳақингда гапир". Болалар опера студияси.
19.00 "Саломатлик — туман бойлик".
19.45 "Бизнес-банк" ("Бор барака").
20.00 "Мусиқали меҳмонхона".
21.00 — 22.00 "Тошкент оқшомида".

ЎзТВ III

18.00 — 19.20 Туркия телевидениеси.
*
19.20 "Мультикарусель".
19.30 "Ёшлик" студияси. "Истеъдодларни излаймиз".
20.30 — 23.30 "ОМАД" таништиради: "Қитъа спорти".
Дастурда:
— халқаро мусобақалардан репортажлар;
— Ўзбекистоннинг етакчи спортчилари билан суҳбатлар;
— спорт ҳақида ҳикоялар;
— ахборот ва эълонлар.

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ

6.30 — 9.00 "Тонг".
***
18.00 Эфирда — Давлатлараро "Мир" телерадиокомпанияси.
18.30 "Савол белгиси".
18.40 "Ҳужжатлар ва тақдирлар".
18.50 Янгиликлар.
19.00 "Тиғиз пайт".
19.30 "Шаддод Роза". Телесериал.
19.55 "Серпантин". М. Захаровнинг муаллифлик кўрсатуви.
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.40 "Монолог".
21.50 — 23.50 "Қўшимча поезд иккинчи йўлга келади". Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.

Пайшанба, 3

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 "Ўн уч терак кўчаси". Бадиий фильм.
10.15 "Унутилган ўйинлар". Телефильм.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Математика.
11.00 "Ёшлик" студияси. "Талабалик йилларим".
12.00 Инглиз тили.
12.30 "Кафолат".
13.00 — 13.40 "Қўшиғимдасан, Ватан". Мусиқий композиция.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 Мультфильм.
18.20 "Мулкдор".
18.55 Эълонлар.
19.00 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 "Ўзбекона лутф". Адабий кўрсатув.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 "Ўзбекистон" ахбороти.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Пахтазорга оқшом кўнганда". Кўрсатув ва концерт.
22.00 "Оловнинг тизгинланиши". Бадиий фильм. 2-серия.
23.20 — 23.45 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II

"ОМАД" таништиради:
18.30 "Омад" тақвими.
18.35 "Жозиба".
18.55 "Тумор".
19.10 "Муҳаббатга ошно қалблар".
19.30 Видео янгиликлари.
19.55 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
20.35 — 22.35 "Кинонигоҳ".

ЎзТВ III

18.00 — 19.20 Туркия телевидениеси.
*
19.20 "Мультикарусель".

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

19.30 "Дурдаршн" телекомпаниясининг кўрсатувлари (Ҳиндистон).
20.30 "Санта-Барбара". Телевизион бадиий фильм.
21.20 Футбол. Чемпионлар лигаси. "Бавария" (Мюнхен) — "Спартак" (Москва). 2-тайм.
22.05 — 22.50 Футбол. 1/16 финал. УЕФА кубоги. "Реал" (Мадрид) — "Динамо" (Москва).

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ

6.30 — 9.00 "Тонг".
***
18.00 "...16 ёшгача ва ундан катталар".
18.30 "Россия тароналари". Харис Шарипов куйлайди (Уфа).
18.40 "Ҳужжатлар ва тақдирлар".
18.50 Янгиликлар.
19.00 "Тиғиз пайт".
19.25 "Шаддод Роза". Телесериал.
19.55 "Киноюлдуз". Армен Жигарханян.
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.40 "Москва — Кремль".
22.00 — 23.50 Кино асри. "Қандай суюкли бўлиш мумкин". Бадиий фильм (Польша).

Жума, 4

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 "Махфий сайр". Бадиий фильм.
10.20 "Ёшлик" студияси. "Ғазалхон ёшлигим".
11.10 Немис тили.
11.30 "Бола бошидан..." Мактабгача тарбия масалалари.
12.05 — 14.05 "Санъат сеҳри". Мусиқий видеоканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 "Аёл борки, олам мунаввар". Бадиий-публицистик кўрсатув.
18.55 Эълонлар.
19.00 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 "Ёшлик" студияси. "Бир ўлка-ки..."
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 "Ўзбекистон" ахбороти.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ҳақ дедим, эл аро топдим салтанат..." Феруз таваллудининг 150 йиллигига.
22.00 Футбол бўйича Ўзбекистон чемпионати. "Нефтчи" — "Навбаҳор" (ёзиб олинган).
23.30 — 23.55 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II

"Тошкент" студияси таништиради:
18.30 "Ўтмишсиз келажак йўқ".
18.55 "Билиб қўйган яхши".
19.20 "02" тўлқинида.
19.45 — 21.55 "Тугатишга киришилсин". Бадиий фильм. 1 — 2-сериялар.

ЎзТВ III

18.00 — 19.20 Туркия телевидениеси.
*
19.20 "Мультикарусель".
19.30 "Ютуқлар калити — тадбиркорликда".
20.00 "Санта-Барбара". Телевизион бадиий фильм.
"ОМАД" таништиради:
20.50 Эълонлар.
20.55 "Даракчи".
21.05 "Келинг, танишайлик". М. Матье.
21.45 Эълонлар.
21.50 — 23.30 Видео — "О".

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ

6.30 — 9.00 "Тонг".
***
18.00 "Инсон ва қонун".
18.25 Мультфильм.
18.35 "Бомонд".
18.50 Янгиликлар.
19.00 "Нафсиламбирини айтганда кулмоқ айб эмас..." Ю. Васильев.
19.50 "Мўъжизалар майдони".
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.40 "Ҳафтанинг машҳур кишиси".
22.00 — 23.00 "Детективлар клуби"да. "Сан-Франциско кўчалари". Телесериал. 9-серия.

Шанба, 5

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 "Ҳукумат". Бадиий фильм.
10.35 Ҳужжатли экран.
11.15 Камер куйларидан концерт.
11.45 "Хотира". Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Ҳожикурбон Назаров.
12.25 "Анъана ва замон".
13.05 "Таълим — мустақиллик пойдевори".
13.30 — 15.35 "Тимсол" видеоканали.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Мультфильм.
18.15 Мактаб ўқувчилари учун. "Қўшиғим, жон қўшиғим".
18.55 Эълонлар.
19.00 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 Спорт хабарномаси.
19.30 "Оламга саёҳат". Кинокўрсатув.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 "Ўзбекистон" ахбороти.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Муҳаббатга ошно юрагим". Юлдуз Абдуллаева куйлайди.
21.40 "Ёшлик" студияси. "Оталар сўзи — ақлнинг кўзи".
22.40 "Тунги ёғду". Дам олиш кинодастури.

ЎзТВ II

"ОМАД" таништиради:
9.00 "Мультфейерверк".
9.15 Ўзбекистон солиқ инспекцияси иш фаолиятидан.
10.00 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
10.30 "Видеогид".
10.50 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
11.30 "Кинонигоҳ".
13.10 "Омад" тақвими.
13.15 "Жозиба".
13.35 "Тумор".
13.50 "Муҳаббатга ошно қалблар".
14.10 Видео янгиликлари.
14.35 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
15.15 "Кинонигоҳ".
***
"Тошкент" студияси таништиради:
"ШАНБА ОҚШОМИДА"
видеоканали:
18.30 Болалар учун. "Табассум".
19.10 "Эсдалик учун дастхат".
19.40 "Кичик дебют".
20.10 "Коллекция".
20.30 "Латиф Файзиев. Катта ҳаёт йўли".
21.10 "Денгиз соҳилидаги шаҳар". Гавр.
22.30 — 00.20 "Кинематограф".

ЎзТВ III

10.00 "Календарда байрам кунлари".
10.20 Кичик концерт.

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

10.40 "Уфқ ортидаги табассум". Хорижда яшовчи ватандошлар ҳақида.
11.15 — 11.45 "Айчурек". Улуғбек юбилейига бағишланади (қирғиз тилида).
* * *
18.00 — 19.20 Туркия телевидениеси.
*
19.20 "Мультикарусель".
*

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

19.30 "Мамлакатлар, воқеалар, одамлар".
19.55 "Рангинкамон" (тожик тилида).
20.35 "Би-Би-Си" янгиликлари.
20.50 "Чинсэн". Корейс тилида кўрсатув.
21.25 "Уорлднет" телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
21.40 "Барча юлдузлар". Америка маданияти намояндалари. Чарли Паркер.
22.20 "Бу ажиб дунё".
22.45 — 23.00 "Си-Эн-Эн" янгиликлари.

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ

18.00 "Бахтли тасодиф".
18.50 "Ўшангача ва ундан сўнг..."
19.40 "Коламбия пикчерс" таништиради: "Шляпалилар командаси". Телесериал. 4-серия.
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.45 "Коламбия пикчерс" таништиради: "Соҳиб Бал-лантре". Телесериал. 1-серия.
22.40 — 23.20 "Кулги панорамаси". Кўрсатувни Е. Петросян олиб боради.

Якшанба, 6

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 Мактаб ўқувчилари учун. "Яшил чироқ".
10.00 "Ёшлик" студияси. "Ватанимга хизмат қиламан".
10.30 "Маҳобҳорат". Кўп қисмли телевизион бадиий видео-фильм (Ҳиндистон). 91 — 92-сериялар.
12.00 Фарғона вилояти Тошлоқ тумани "Райҳон" ашула ва рақс ансамблининг концерти.
12.50 "Цирк! Цирк! Цирк!"
13.40 "Хиросима-94". XII Осиё ўйинларига бағишланган кўрсатув.
14.10 — 15.35 "Санъат усталари". Ўзбекистон халқ артистлари Обид Толипов, Муҳаббат Йўлдошева.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Мактаб ўқувчилари учун. "Ўйла! Изла! Топ!"
18.55 Эълонлар.
19.00 "Ҳафтанома" (рус тилида).
19.30 Эълонлар.
19.35 "Телеоператор нигоҳи билан".
19.45 Лирик концерт.
20.25 Эълонлар.
20.30 "Ҳафтанома".
21.00 Эълонлар.
21.05 "Ойнаи жаҳонда..."
21.25 "Икки дил достони". Бадиий фильм ("Ўзбекфильм").
23.00 Футбол бўйича Ўзбекистон чемпионати. МҲСК — "Пахтакор" (ёзиб олинган).
00.30 — 01.00 "Ҳафтанома".

ЎзТВ II

"ОМАД" таништиради:
17.00 "Совға".
17.30 "4/8". Мусиқий кўрсатув.
17.50 Эълонлар.
17.55 Видео — "О".
19.35 Эълонлар.
19.40 "Курьер".
20.00 "... Яна об-ҳаво ҳақида".
20.10 "Постфактум".
20.20 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари.
20.45 Эълонлар.
20.50 "Даракчи".
21.00 "Салом, ёшлар!"
21.40 Эълонлар.
21.45 — 23.45 Видео — "О".

ЎзТВ III

10.00 Замонавий ўзбек қўшиқларининг "АНОР" телевизион танлови.
11.00 "Интердиалог".
11.30 — 12.00 "Юксак [illegible]ларда". Телефильм.
* * *
18.00 — 19.30 Туркия телевидениеси.
*

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

19.30 "Мамлакатлар, воқеалар, одамлар".
19.55 "Дурдаршн" телекомпаниясининг кўрсатувлари (Ҳиндистон).
20.55 "Ҳамкорлик — тараққиёт нишонаси". Тунис Республикаси эълон қилинган кунга.
21.30 "Би-Би-Си" янгиликлари.
21.45 "Спорт, спорт, спорт".
22.00 "Бу ажиб дунё".
22.25 Хитой телевидениеси кўрсатувлари.
23.10 — 23.25 "Си-Эн-Эн" янгиликлари.

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ

18.10 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.20 "Туғилган кунинг билан, "Маяк!". Радиостанциянинг 30 йиллигига бағишланган кеча.
19.50 Ален Делон "Зорро" фильмида (Франция).
22.00 — 22.45 "Якшанба". Ахборот-публицистик кўрсатуви.

ТИЖОРАТ ЖАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўрта Осиё темир йўлининг

ЙЎЛ ЭЛЕКТР-МЕХАНИКА УСТАХОНАЛАРИ

Карбюраторли двигателли барча автомашиналар, шу жумладан чет эл маркаларидаги машиналар бўйича қуйидаги хизмат турларига буюртмалар қабул қилади:

- тирсакли валларни силлиқлаш;
- блоклар ва гильзаларни йўниш;
- буюртмачининг эҳтиёт қисмларидан ясалган двигателларни стендда юргизиб синовдан ўтказилган ҳолда тубдан таъмирлаш;
- стартерлар, тромблерлар, ойна тозалагичлар, генераторлардан иборат электр ускуналарни таъмирлаш;
- карбюраторлар ва бензонасосларни таъмирлаш;
- автомобиль русумларини қайта тиклаш;
- бадиий жиҳозлаш ишлари.

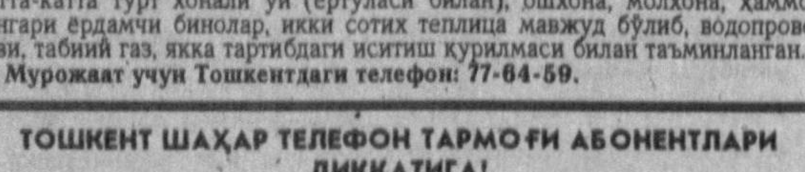

Манзилимиз: 700005, Тошкент шаҳри, Ҳамза тумани, Фарғона йўли, 13"а" уй. (Тепловоз депоси ҳудудида).

Ўз балансида автотранспорти бўлган корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари

ДИҚҚАТИГА!

"Автотранспорт мотори ёнилғисининг сарфи тўғрисида-ф. №33-ШОС. (авт) ва "Ёнилғи сарфи ва қолдиғи тўғрисида ф.I 4-СН ҳисоботларни ҳар ойнинг 4 кунигача топшириш лозим.

Шу муносабат билан Тошкент шаҳар истиқболни белгилаш ва статистика бош бошқармасининг ҳисоблаш марказидан шошилинч равишда бланкаларни олишингизни сўраймиз: Тошкент шаҳри, Мовароуннаҳр кўчаси, 4-уй, 308, 211-хоналар.

Маълумот учун телефонлар: 33-14-61, 32-79-67, 33-64-93, 33-71-66, 33-35-00.

ХУСУСИЙ ЭЪЛОНЛАР

Ишчилар шаҳарчасида планли уй сотилади.
Тел: 41-30-27.

* * *

ЗАМОНАВИЙ ҲОВЛИ-ЖОЙ СОТИЛАДИ!

Тошкент тумани ҳудудидаги Келес автобус парки яқинида замонавий қилиб қурилган, ҳажми саҳни 20 сотих бўлган планли ҳовли-жой сотилади. Катта-катта тўрт хонали уй (ертўласи билан), ошхона, молхона, ҳаммом сингари ёрдамчи бинолар, икки сотих теплица мавжуд бўлиб, водопровод суви, табиий газ, якка тартибдаги иситиш қурилмаси билан таъминланган.

Мурожаат учун Тошкентдаги телефон: 77-64-59.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИ АБОНЕНТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Ф/А авиашаҳарчаси бўйича АЭРОПОРТ худудида (54/55 АТС) кабель алоқасининг капитал таъмирланиши муносабати билан

1 "а" уйдан 7 "а" уйгача, 1-6 уйларда, 24-30 уйларда ҳамда 11, 21 "а", 22 "а", 23, 48, 79, 80-уйларда

4 НОЯБРГАЧА

ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИ БЎЛМАЙДИ

Тошкент шаҳар телефон алоқаси ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмаси.

Тошкент шаҳар Адлия бошқармаси жамоаси Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур туман суди раиси Қурбонали Тошметовга онаси

Қумри ТОШМЕТОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент шаҳар маданият Бош Бошқармаси жамоаси етакчи мутахассис Бернара Дадамирзаевага отаси

Илёс Иброҳимович ИБРОҲИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

"Ўзбекистон давлат цирки"
республика бирлашмаси

ТОШКЕНБОЙ ЭГАМБЕРДИЕВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

мактаб ўқувчиларининг кузги таътил кунларида

АРМАНИСТОН ВА ҚИРҒИЗИСТОН ЦИРКЛАРИ ИШТИРОКИДА

ЯНГИ ДАСТУРДАГИ КАТТА ЦИРК ТОМОШАЛАРИ

(2 бўлимда)

ДАСТУРДА: акробатлар, гимнастлар, жонглёрлар, эквилибристлар, ўргатилган ҳайвонлар ва масхарабозлар гуруҳининг чиқишлари.

ТОМОШАЛАР:
28 октябрь соат 18.00 да,
29, 30 октябрь соат 12, 15.00 да
4 ноябрь соат 18.00 да
5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 19, 20, 26, 27 ноябрь соат 12, 15.00 да,
18, 25 ноябрь соат 18.00 да
БОШЛАНАДИ.

Кассаларда олдиндан чипталар сотилмоқда.
Чипталар нақд пулга ва пул ўтказиш йўли билан сотилади.
КАССА СОАТ 10.00 ДАН 18.00 ГАЧА ИШЛАЙДИ.
Маълумот учун телефонлар: 44-29-04, 44-35-91.

Тошкент оқшоми

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича ~ 56-54-68, 32-56-66.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига ~ 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Нашр кўрсаткичи - 64690.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Буюртма Г—993. •Босмага бериш вақти 11.30. •Босмага берилди. 1 2 3 4 5 6.